

Annicij Manlij boecij Exconsulis patricij

Dic incipit q̄ntus liber Boecij
de cōsolatiōe p̄hie, cui⁹ hec ē p̄ma
psa. i q̄ phia vult solue qdā dubia
suā determinationē p̄sequētia de fa/
tor puidētia. Videſ ei ex dictis q̄
casus nō sit. qz si oia ſt. pūla ita q̄
nihil eueniat p̄ter ordinē puidētiae
dīne; videſ q̄ nihil casuālis euenis
at. qz casus importat euētū inopis/
natū. Tē videſ ex dictis q̄ liberū
arbitriū nō sit. qz oia diſponū ſm
ordinē fatalē n̄citatīs. libez at arbi/
triū n̄citatē exclūdit. videſ ḡ ſi po/
nit puidētia z fatū q̄ oio exclūdat

qōnē plib' alijſ implicitā eē dixiſt: re experior. Que
libez arbitriū ſt. phia ḡ i p̄nti libro i
qrit vtz casus ſit z qd ſit. z inqrit
vtz libez arbitriū ſit; ponēdo argumēta qbus libez arbitriū cū puidētia dīna nō videſ posſe ſta/
re. poſt h̄ ponit falsā ſolutionē q̄ndā quā improbat̄ ponit p̄pria quā rōnib⁹ p̄firmat̄ de etnī/
tate deſminat̄ alia plura ſic patebit. Et diuidit ille liber in vndeſi ptes. qz ſex ſt. p̄ole z q̄noz
metra eius. q̄ ptes z q̄ in eis deſminant̄ patebut̄ i p̄cessu libri. In p̄ma psa deſminat de caſu. et
p̄mo boecius tangit acta phie p̄mendās ciuſ exhortationem factam. et mouet q̄nem de caſu. z
phia excusat ſe ab eis deſminatione. z boeci⁹ illā excusationē remouet. 3 phia deſminat de caſu. ſcda ibi. Tum illa festino. ſtia ibi. Tum illa mō. Primo dīc. Phia dixerat hec p̄dicta et p̄te/
bat curſum orōnis. i. ſermonis ad tractāda quēdā alia atq̄ expediēda. Tūc ego boeci⁹ inquā. P
phia recta eſt tua exhortatio facta. z p̄ſlus eſt dignissima auſtoritate. h̄ q̄ duduſ dixiſt ſeſt p̄la q̄
ti libri q̄nem de puidētia implicata eſſe plurib⁹ alijſ. ſ. q̄nibus ego experior re. i. realit. qro
enī an arbitrariis caſu oio aliqd eſſe ſupple in rez natura. et q̄dnam arbitraris eſſe caſu ſupple in
rez natura. Nō p̄ h̄ q̄ dīc boecius. dixerat. inuit phiam iā expediuiſſe q̄ ad ſui ſpeculationē ſpc
ctabāt. et ita deſminasle p̄ncipalē huius libri intentionē. z phia p̄tebat curſum orōnis. i. ožonem ve/
rētē. q̄ oio phie nō impediſebat ignorātia docentis nec tarditatem dicētis. h̄ac ožonem verte/
bat ad q̄daz alia eſtanda. Que aut̄ fuerūt illa boeci⁹ nō exp̄mit. qz forſan ſua op̄ione minus erāt
deſiderāda. vel forſan q̄ntū ad p̄pōſitū extranea. Nō q̄ dīc exhortationē phie fuſſe rectā qz
phia h̄ortabat ad ſtutes. z ad p̄temptū fortitor. talis at exhortatio q̄ ſit ad bonū p̄ſequendū
z malū fugiendū recta eſt. Et dīc exhortationē phie eſſe dignissimā auſtoritate. qz qd a ſapienſi/
bus dī auſtoritate ſapienſis dignuz reputat̄.

Dic phia excusat ſe de hui⁹ opio
niſ vel q̄nōis deſminatione. z boe/
cius illā excusationem remouet. d.
Phia inq̄t. ego festino absolue. i. p̄
ficere debitū p̄missionis et aperire
viā q̄ reueharis ad p̄iam Hec at q̄
tu q̄ris de caſu. eti p̄ q̄uis ſt. p̄uti/
lia cognitu. i. cognitione. tñ paulisp
auera ſt. a emite. i. viā n̄fī p̄pōſiti. z
dīc paulisp qz nō ſt. coliter auera ſt.
aliqntulū eluciſtā p̄missa. z e ve/
rendū. i. timendū ne tu fatigatus de/
uiſ. i. q̄nibus exneis nō possis ſuf/
ſice ad metiendū. i. traſcendū rectū
uer. dīc boeci⁹. O phia ne illud vereare. i. nō timeas. qz h̄ fuerit mihi loco q̄teris agnoscē ea q̄b⁹
maxie deſector. et cū ome latus. i. ois circūſtātia tue diſputationis mihi p̄ſliterit fide indubitate;
nihil eſt qd ambigaf de ſequētibus. Nō q̄ dīc qua viā reueharis patriā. h̄ patriā vocat bītū
dīne quā prius inuenire doceuit. illa aut̄ p̄ que hō puenit ad ipaz ſt. ſtutes de qbus boecius intē
debat agē nō in h̄ libro ſt. in ultimis libris muſice ſue / agendo de muſica hūana. intentionē aut̄

(ſua nō dīc ſt. a Rege Theoderico moze p̄uentus ſuit. :

Proſa prima Exponit quid ſit caſuſ.

Dixerat. oratōnisq; cursū ad alia quer/
dā tractāda atq; expedienda p̄tebat.
B. Tum ego. Recta q̄dem inquā ex
hortatio. tuaq; p̄orsus auſtoritate di/
gnissima. h̄ q̄ tu duduſ de puidētia

q̄nē plib' alijſ implicitā eē dixiſt: re experior. Que
ro enī. an eſſe aliqd oio. et q̄dnam eſſe caſuſ arbitrare
vtr libez arbitriū ſit; ponēdo argumēta qbus libez arbitriū cū puidētia dīna nō videſ posſe ſta/
re. poſt h̄ ponit falsā ſolutionē q̄ndā quā improbat̄ ponit p̄pria quā rōnib⁹ p̄firmat̄ de etnī/
tate deſminat̄ alia plura ſic patebit. Et diuidit ille liber in vndeſi ptes. qz ſex ſt. p̄ole z q̄noz
metra eius. q̄ ptes z q̄ in eis deſminant̄ patebut̄ i p̄cessu libri. In p̄ma psa deſminat de caſu. et
p̄mo boecius tangit acta phie p̄mendās ciuſ exhortationem factam. et mouet q̄nem de caſu. z
phia excusat ſe ab eis deſminatione. z boeci⁹ illā excusationē remouet. 3 phia deſminat de caſu. ſcda ibi. Tum illa festino. ſtia ibi. Tum illa mō. Primo dīc. Phia dixerat hec p̄dicta et p̄te/
bat curſum orōnis. i. ſermonis ad tractāda quēdā alia atq; expediēda. Tūc ego boeci⁹ inquā. P
phia recta eſt tua exhortatio facta. z p̄ſlus eſt dignissima auſtoritate. h̄ q̄ duduſ dixiſt ſeſt p̄la q̄
ti libri q̄nem de puidētia implicata eſſe plurib⁹ alijſ. ſ. q̄nibus ego experior re. i. realit. qro
enī an arbitrariis caſu oio aliqd eſſe ſupple in rez natura. et q̄dnam arbitraris eſſe caſu ſupple in
rez natura. Nō p̄ h̄ q̄ dīc boecius. dixerat. inuit phiam iā expediuiſſe q̄ ad ſui ſpeculationē ſpc
ctabāt. et ita deſminasle p̄ncipalē huius libri intentionē. z phia p̄tebat curſum orōnis. i. ožonem ve/
rētē. q̄ oio phie nō impediſebat ignorātia docentis nec tarditatem dicētis. h̄ac ožonem verte/
bat ad q̄daz alia eſtanda. Que aut̄ fuerūt illa boeci⁹ nō exp̄mit. qz forſan ſua op̄ione minus erāt
deſiderāda. vel forſan q̄ntū ad p̄pōſitū extranea. Nō q̄ dīc exhortationē phie fuſſe rectā qz
phia h̄ortabat ad ſtutes. z ad p̄temptū fortitor. talis at exhortatio q̄ ſit ad bonū p̄ſequendū
z malū fugiendū recta eſt. Et dīc exhortationē phie eſſe dignissimā auſtoritate. qz qd a ſapienſi/
bus dī auſtoritate ſapienſis dignuz reputat̄.

D. Tum illa. Festino inq̄t debitū p̄missionis absolu/
nere: viāq; tibi qua patriam reueharis aperire. Hec
aut̄ eti putilia cognitu. tñ a p̄pōſiti n̄fī tramite pau/
lisper auera ſt. Verendūq; ē ne deuijs fatigatus ad
emetiendū rectū iter ſufficē nō possis. B. Ne id inqm̄
p̄ſlus vereare. Nam quietis mihi loco fuerit ea q̄
bus maxime deſector agnoscē: ſimul cū omne diſputa/
tionis tue latus indubitata fide cōſtiterit. nihil de ſe
quentibus ambigatur.

O phia ne illud vereare. i. nō timeas. qz h̄ fuerit mihi loco q̄teris agnoscē ea q̄b⁹
maxie deſector. et cū ome latus. i. ois circūſtātia tue diſputationis mihi p̄ſliterit fide indubitate;
nihil eſt qd ambigaf de ſequētibus. Nō q̄ dīc qua viā reueharis patriā. h̄ patriā vocat bītū
dīne quā prius inuenire doceuit. illa aut̄ p̄ que hō puenit ad ipaz ſt. ſtutes de qbus boecius intē
debat agē nō in h̄ libro ſt. in ultimis libris muſice ſue / agendo de muſica hūana. intentionē aut̄

(ſua nō dīc ſt. a Rege Theoderico moze p̄uentus ſuit. :

Prosa prima

P. Cum illa. More inquit gerā tibi simulq; sic exorsa est. Siquidēz inquit/ aliquis euentū temerario motu nullaq; causaz connexione pductum/ casum esse difiniat:nihil oīno casum esse confirmo. et preter subiecte rei significationē/ inanē prorsus vocē ēē decerno

bo me voluntati tue. et simul sic est exorsa. i. sic incepit. si aliq; definiat q; ad nome dices casuz ēē euentū pductū motu temerario. i. improviso et nlla ḡnexione causaz. Ego phia affirmo casuz sic oīo nihil ēē decerno. i. indicō vocē casus prorsus esse inanē pter significationēz rei subiecte sic hee vox chimera inanis ē. Nō q; quis qstio si est precedat qnem qd est fm q; qd qd est qrit de qditate rei. qz qd est rei/ nulli debet nisi enti. tñ qō qd est querēs de quo qd est noīs. est pma cognitio. t iō exq; qd est noīs oportet scire de aliq; si est. ppe h phia ad qrendū de casu vtz sit vltō: accipit q; qd est qd significat p nome. t dic. Si aliq; dicunt casū esse euentū temerariū sine oī causa producū ego vdeo vocē casus esse inanē tanq; sibi nihil correspōdeat in re.

Quis enī (coercente in ordinē cūcta deo) locus esse

vllus temeritati reliquias potest?

Stoteles me⁹. Primo ponit vna rōnē. 2º alia ibi. Nā nihil. Antiq; dicebat q; casus est euentus temerarius. i. improbus. Contra h arguit phia sic. Ubicūq; oia s̄t pusa/ ibi nihil est temerariū. s̄ oia que s̄t pusa s̄t a deo. g int ea que s̄t nihil ē temerariū. Hac rōnem breui inuit i lra. d. Quid enī locus vllus p̄t esse reliquias. i. reliqua temeritati. i. improbusti: deo coercente cūcta i ordinē s̄. pūsum⁹. q. d. nlls. Nō q; oia a deo s̄t pusa cui⁹ rō est. Quorūcūq; deus est cā/oia talia pūsa sunt a deo. s̄ deus est cā oīs entis. g oia entia a deo s̄t pusa. De at de⁹ sit cā oīs entis p̄t. qz ab ipo dependet celūr tota natura. vt p̄t ex. xij. metaphysice

Nā nihil ex nihilo existere: vera sententia ē. Cui nemo vnḡ veterū refragatus est. quanq; id illi non de operante principio sed de materiali subiecto. Hoc est oīm de natura rationū) q̄i quoddā iecerint fūdamētū At si nullis ex causis aliquid oriat: id de nihilo ortū esse videſ. Qd si hoc fieri neqt: nec casum qdē hmoi esse possibile ē qualem pauloā diffiniūm⁹. B. Quid igit inqua? Nihil ne est: qd vel casus/ vel fortuitū in re appellari queat? An est aliquid: tametsi vulgus latet. cui ista vocabula conueniant?

ta fundata in materia. et exponit se ipm. d. hoc est de natura q̄i formaz naturaliū. s̄ aliqd oriat ex nullis causis id videt esse ortū ex nihilo. s̄ hoc fieri nequit vt aliqd oriat ex nihilo. g nō est possibile casum esse hmoi. i. talem quale paulo an definiuit fm antiq; q; sit euentus temerarius sine ḡnexione causaz. Quid g dicendū est de casu. qrit boecius. Est ne nihil i rex natura qd iure possit appellari casus vel fortuitū. vel ē aliqd. tametsi p̄ quis lateat vulgus cui ista vobula pueniat! Nō q; hec p̄pō. ex nihilo nihil existē. vera ē in p̄patione ad cām p̄ticulare q; in sua actione p̄supponit materiā. tñ in p̄patione ad cām vlez q; ē cā totius entis. nō est vera. vñ dicim⁹. deū oia creasse ex nihilo et fide tenemus. s̄ antiq; de isto mō pductōis p creationē nō loquebant s̄ pmo mō. Vñ Ar. i. phy⁹ Impossibile ē aliqd fieri ex his que nō st. de hac enī opione pueniūt oīs q; de natura st.

P. Aristoteles meus id inquit in physicis. t breui t

Dic phia definit de casu: solūtō pmissas causas t qōnes. pmo soluit primā an casus sit. 2º scđam qd sit casus ibi. Licet igit. P:imo ont qd significet p nome casus ponēdo opionem q̄ndā. 2º improbat illā opionē ibi. Quid enī. Dic dīc. Boeci ego gerā tibi more. i. p̄forma/

onēdēz inquit/ aliquis euentū temerario motu nullaq; causaz connexione pductum/ casum esse difiniat:nihil oīno casum esse confirmo. et preter subiecte rei significationē/ inanē prorsus vocē ēē decerno

vllus temeritati reliquias potest?

Stoteles me⁹. Primo ponit vna rōnē. 2º alia ibi. Nā nihil. Antiq; dicebat q; casus est euentus temerarius. i. improbus. Contra h arguit phia sic. Ubicūq; oia s̄t pusa/ ibi nihil est temerariū. s̄ oia que s̄t pusa s̄t a deo. g int ea que s̄t nihil ē temerariū. Hac rōnem breui inuit i lra. d. Quid enī locus vllus p̄t esse reliquias. i. reliqua temeritati. i. improbusti: deo coercente cūcta i ordinē s̄. pūsum⁹. q. d. nlls. Nō q; oia a deo s̄t pusa cui⁹ rō est. Quorūcūq; deus est cā/oia talia pūsa sunt a deo. s̄ deus est cā oīs entis. g oia entia a deo s̄t pusa. De at de⁹ sit cā oīs entis p̄t. qz ab ipo dependet celūr tota natura. vt p̄t ex. xij. metaphysice

Hic ponit aliā rōnē. pbante q; casus nō p̄t esse sine oī cā. pductus sic dicebat antiq; et arguit sic. Qd est ex nihilo/nihil ē. s̄ qd ex nlla cā est ex nihilo ē. g qd ex nlla cā est: nihil est. s̄ fm antiq; casus est ex nlla cā qz ē pductus sine oī ḡnexione cāz s̄ casus nihil est. vñ dic in lra. Vera sūia ē cui nemo vnḡ veterū refragatus ē. i. 2dirit. s̄. ex nihilo nihil ex istere. qnq; illi antiq; illā p̄pōnez. ex nihilo nihil existē iecerit. i. posuerit q̄i qddā fundamētū nō de operante p̄ncipio. s̄. de deo creatore q̄r ille ex nihilo aliqd fecit. s̄ intellexerunt h de materiali subiecto. i. de tota natu

ra fundata in materia. et exponit se ipm. d. hoc est de natura q̄i formaz naturaliū. s̄ aliqd oriat ex nullis causis id videt esse ortū ex nihilo. s̄ hoc fieri nequit vt aliqd oriat ex nihilo. g nō est possibile casum esse hmoi. i. talem quale paulo an definiuit fm antiq; q; sit euentus temerarius sine ḡnexione causaz. Quid g dicendū est de casu. qrit boecius. Est ne nihil i rex natura qd iure possit appellari casus vel fortuitū. vel ē aliqd. tametsi p̄ quis lateat vulgus cui ista vobula pueniat! Nō q; hec p̄pō. ex nihilo nihil existē. vera ē in p̄patione ad cām p̄ticulare q; in sua actione p̄supponit materiā. tñ in p̄patione ad cām vlez q; ē cā totius entis. nō est vera. vñ dicim⁹. deū oia creasse ex nihilo et fide tenemus. s̄ antiq; de isto mō pductōis p creationē nō loquebant s̄ pmo mō. Vñ Ar. i. phy⁹ Impossibile ē aliqd fieri ex his que nō st. de hac enī opione pueniūt oīs q; de natura st.

P. Aristoteles meus id inquit in physicis. t breui t

Libri quinti de consolatione philosophie

licet non habeat casū p se. h̄z tñ cās p accidēs. ibi H̄c s̄t igit̄. P̄io dīc Aristoteles meus. i. dōctrīna mea nutritus et dedit̄ diffiniuit casū i physica. i. in 2° physicoz breui rōnez p̄ spinqua veri. i. v̄itati. Et querit boecius. Quonā inquā mō. Dicit ph̄ia. Quotiens aliqd gerit. i. fit gr̄a cuispiā. i. alicui⁹ rei et aliud p̄tingit q̄ būldā de causis q̄d intēdebat ilud vocat casus. vt si aliqd cā colēdi agri fodienſ humū inueniat pondus auri defossū. hec inueniō auri credit̄ fortuitu. i. a casu accidisse. verū p s̄. talia euentus casualis non ē de nihilo. i. de nlla cā sic dicebat diffō antiqz. nā euent⁹ casualis h̄z p̄prias cās quaz cursus inopinat⁹ et improvisus supple ab eo q̄ aliqd fecit cā alterius rei. videt̄ operatus esse casū. nisi enī cultor agri fodēt humū que supple fossio est vna cā inueniōnis auri. et nisi eo loco depositor obruiſſet. i. abscondiſſer pecunia ſuā q̄ est alia cā inueniōnis auri. aurū nō eſſet inueniū. Nō q̄ casus fm Arl. eſt qn̄ aliqd fit p̄pter aliquē fine. vt fossio agri p̄pē ſeminationē ſi aliqd aliud euenit ex q̄busdā causis p̄ter h̄z q̄d intēdebat. H̄z eſt casus. vt inueniō theſauri casualis eſt q̄ nō intēdebat a foſſore agri. Ex q̄ p̄z q̄ inueniō theſauri ē casualis: nō iō q̄ nō eſt puila a deo; h̄z q̄ nō eſt puila ab hoic. et ita casus nihil eſt q̄ ad deū ſi ē aliqd q̄ ad hoiez p̄ter cui⁹ intentionē et p̄uifionē eueit.

Hic oīt ph̄ia q̄ h̄z casus habeat casū nō tñ h̄z. cās p se ſi p ac̄ns. d. H̄e igit̄ ſt cause fortuiti cōpendij. i. fortuiti euentus. q̄d fortuitu ſpendiūm puenit ex cauſ obuijs et pfluētibus nō ex intentione gerētis. non ei ille q̄ aux obruit vel q̄ agrū exercuit. i. ſodit/intēdebat vt ea pecunia reperireſ. ſi vt dixi p̄ter gerētis intentionē euenit h̄c fodē q̄ ille obruit pecunia. et occurrit supple inueniō pecunie. Nō q̄ cā efficiens nō agit nisi moueat a fine. finis nō mouet nisi fm q̄ eſt in intentionē. et ideo respectu illius effectus q̄ ē i intentionē: agens eſt cā p se. ſi aliqd p̄tingat in actione p̄ter intentionē agētis illius: agens eſt cā p accēns. et ſic casus q̄ p̄tingit p̄ter intentionē agentis: nō h̄z cām agentē p se ſi p̄ accidēs.

Hic ph̄ia ſoluit ſedaz q̄onez oſtē dēdo qd ſit casus. Cōcludit ḡ diffō nem ei⁹ ex iā dīdīs. d. Licet igit̄ definire casū ēē euentū inopinatū ex causis cōfluētibus i his que gerunt̄ ob aliqd aliud. Tūc oīt quo effect⁹ casualis cadit ſub ordine p̄uidentie. Dīdī eſt ei q̄ casus puenit ex cauſ pfluētibus. q̄ at cauſe pfluant h̄z puenit ex ordine p̄uidentie. vñ dīc. Causas nō p̄currēt pfluere facit iſte ordo. i. fatalis pcedens inueniōniſ pfluētibus locis. Nō q̄ diffō casus eſt bō q̄ p cā casus diſtinguit ab alijs. Per hoc q̄ dī casus eſt euentus inopinatus: excludit effect⁹ n̄cario eueniēs vñ ut frequēt ſic ſole oriſ vel hoiez naſci cū qnq̄ digitis i vna manu. talia enī nō euentū casualit̄ et inopinat̄. Per h̄z qd dī ex pfluētibus causis/excludit casus pmo mō dīdīs q̄ fm antiqz ponebat p̄duci ex nlla p̄nexione cāz. Per h̄z aut̄ qd dī. in his que gerunt̄ ob aliqd aliud. p̄ hoc excludit a casu casualitas per ſe. casus enī fortuna ſunt cauſe per accidēs et ſunt p̄ter intentionē agentis.

Iſtud ē metrū primū h̄z q̄nti qd dī metrū elegiaci. et primū ē dactylicū hexamet̄. ſcd̄z eſt trochaicū p̄

veri p̄spinqua: rōne diffiniuit. B. Quonā inquā mō. P. Quotiens ait aliquid cuiuspiā rei gratia gerit. aliud q̄ibusdā de causis q̄d intēdebat obtingit: caſus vocat. Ut ſiq̄s colendi agri cauſa fodienſ humū: defoſſi auri pōdus inueniat. Hoc igit̄ fortuitu qdē cēdit accidisse. verū nō de nihilo eſt. Nā p̄prias cauſas h̄z q̄ improvisus inopinat⁹ p̄cursus caſum videt̄ operat⁹. Nā niſi cultor agri humū fodēt. niſi eo loci pecuniā ſuā depositor obruiſſet. aurū nō eſſet inueniū. H̄e ſunt igit̄ fortuiti cauſe compēdij. qdē ex obuijs ſibi et pfluētibus cauſis. nō ex gerētis intentionē puenit. Neḡ enī vel qui aux obruit. vel qui agrū exercuit ut ea pecunia reperireſ itendit. ſz vti dixi quo ille obruit: hunc fodisse puenit. atq̄ concurredit.

Licet igit̄ diffiniire casū ēē inopinatū ex pfluētibus cauſis. i his que ob aliquid gerunt̄ euentū. Lōcurrere ſo atq̄ confluere cauſas: ſacit ordo ille inueniōniſ cōnexione pcedens: qui de puidētie fonte descendēs: cuncta ſuis locis/ temporibusq̄ disponit.

puenit ex ordine p̄uidentie. vñ dīc. Causas nō p̄currēt pfluere facit iſte ordo. i. fatalis pcedens inueniōniſ pfluētibus locis. Nō q̄ diffō casus eſt bō q̄ p cā casus diſtinguit ab alijs. Per hoc q̄ dī casus eſt euentus inopinatus: excludit effect⁹ n̄cario eueniēs vñ ut frequēt ſic ſole oriſ vel hoiez naſci cū qnq̄ digitis i vna manu. talia enī nō euentū casualit̄ et inopinat̄. Per h̄z qd dī ex pfluētibus causis/excludit casus pmo mō dīdīs q̄ fm antiqz ponebat p̄duci ex nlla p̄nexione cāz. Per h̄z aut̄ qd dī. in his que gerunt̄ ob aliqd aliud. p̄ hoc excludit a casu casualitas per ſe. casus enī fortuna ſunt cauſe per accidēs et ſunt p̄ter intentionē agentis.

Q Metrum elegiacum
Upis achemenie scopulis. vbi ſa ſequentū

Met̄ primū et prosa sc̄da

Pectoribus figit spicula pugna fugax;
Tigris et euphrates uno se fote resoluunt
Et mox abiunctis dissociantur aquis.
Si coeant, cursusq; iterū reuocent in vñū
Confluat alterni quod trahit vnda vadī
Conueniat pupes, et vulsi flumine truci.
Mixtaq; fortuitos implicet vnda modos
Quos tñ ipsa vagos terre declivia casus
Gurgitis et lapsi desluus ordo regit
Sic q̄ pmissis fluitare videtur habenis

Fors patitur frenos. ipsaq; lege meat.

Gite figit pectoribus sequentū. Et enī p̄futudo partib; q̄ fugiendo pugnat sagittādo a tergo
Insequētes, et mox. i. post parūn spacūn tigris et euphrates dissociant abīunctis aquis supple alijs
est di. tñ fluij iterū coeant. i. que niāt et reuocent in vñū cursū. Fluat. i. oportet fluere illud qd
vnda alterni vadī. i. vtriusq; flumis ehit. i. secū ducit. et conueniant pupes et truci vulsi. i. eradicati
flumis. i. q̄ flumis, et vnda mixta fluēs implicet. i. implicabit fortuitos modos. qz vnda faciet cō
currē fortuitu naues et trūcos q̄s tñ vagos casus. i. casuales euētus regit ipsa declivia tre. i. de/
pressio tre dans viā flumis. et desluus ordo lapsi gurgitis. i. currētis aque regit illos vagos cur/
sus. et ita est de euētu casuali respectu p̄videntie. vñ dic̄. fors. i. casus vel fortuna q̄ videt fluita
re pmissis habenis. i. sine regimine; illa patit frenos. i. regimia. et meat. i. transit ipa lege. i. q̄ ipsa
lege dñe p̄uidētie. Nō ḡ scribit i Hen Tigris et euphrates sc̄ fluia qz ort⁹ ē i padiso. s. Dies
ronym⁹ autē Salusti dic̄ q̄ ori⁹ tigris et euphratis demōstrat i Armenia. i. i. partia cui videt
Boeci p̄sentire Beat⁹ at Augl. sup Hen ad lram istē p̄traricatē p̄cordat di. Illō p̄tingit in
istis flumib; qd i alijs experimur. s. q̄ aliqui absorbent a fratre iterū orijunt. et qz h̄ sepe p̄t p̄teigē.
sō de ortu ipoz fluuij diuersa p̄nt dici. Qñ enī Moyses dic̄ i Hen q̄ oriank i padiso. p̄t itel
ligi de p̄ma origine eoz. s. qd dī ab alijs q̄ alias oriank p̄t intelligi de ortu eoz sc̄dario. Nō ḡ
partia ē qdaz regio q̄ alio noīe dī achemenia. vñ dicunt hoīes partii q̄ vincit hostes suos fu/
gido. sagittas a tergo mittendo. et sic amor vincēdus ē fugiendo. vñ poeta digit. Qua specie ma/
tis cedit vīctoria partis Cypriſ ea pte sili qz vicit arte Cypriſ. i. ven⁹ q̄ colebaſ in cypro.

Hic icipit p̄sa sc̄da h⁹ q̄nti i q̄ in
cipit delm̄are de p̄uenīctia liberi ar/
bitriū ad p̄uidētia dīna. et p̄ q̄rit an
libez arbitriū possit stare cū p̄uidē
tia dīna. et p̄his p̄bat libez arbitriū
ee. 2° oīe quō diuersificat i diuersis.
et 3° oīt act⁹ liberi arbitriū eadē sō
p̄uidētia dīna. sc̄da ibi. H̄ hāc. ter/
tia ibi. Que tñ. Prio dic̄. Biaduer
to inquā. p̄gscō quō casus stat euz
p̄uidētia et ita plentio sic̄ dixisti. et
q̄rit boeci. Est ne vlla libertas ar/
bitriū i hac serie cāz sibi herētiū. an
fatal catena. i. fatal nētias p̄stringit
mot⁹. i. affect⁹ hūanor⁹ aīoz. Tunc
p̄his p̄bat libez arbitriū ee. d. Li/
bertas arbitriū ē nō obstante p̄dicta
p̄nexiōe cāz Neq; ei fuerit. i. cē po/
terit vlla rōnalis natura large p̄ os

De liberta arbitrio

Himaduerto inquaz. idq; vt tu dicens ita esse
plentio. H̄ in hac berentiū sibi serie causaz:
est ne vlla n̄t̄ arbitriū libertas. an ipsos qz humano/
rū mot⁹ animorū fatalia catena p̄stringit? P. Est in
quiet. Neq; enī fuerit vlla rōnalis natura. qn eidez li/
bertas assit arbitriū. Naz qd rōne vt naturalit p̄t. id
h̄ iudiciū q̄ qdaz discernat. Per se igit̄ fugienda optā/
da ve dinoscit. Qd xo q̄s optandū esse iudicat petit.
refugit xo quod estimat esse fugiendū. Quare qbus
inest ratio i ipsis inest etiā volendi nolēdiḡ libertas.

Libri quinti de solatioē phisie Prosa scda

eo qd̄ habet cognitionē intellectuā. Probat autē q̄ oī nature rōnali insit liberū arbitriū dicens. Illud qd̄ pōt naturalis uti rōne id habet iudicium q̄ discernat vñūquodg. Igit̄ p̄ se discernit fugienda et optāda. Nō autē iudicat optādū id petit. i. p̄sequit̄ et refugit illud qd̄ estimat fugiendū. quare qbus inest rō illis inest libertas volēdi et nolēdi. pōt ergo lic̄ rō formari. Nō qd̄ pōt uti rōne h̄z iudicium cognoscēdi fugienda et optāda. sed qd̄ q̄sq̄ iudicat optādū p̄sequit̄ et quod iudicat fugiendū hoc refugit. ergo oē qd̄ pōt uti rōne h̄z voluntate volēdi et nolēdi. Nō q̄ dicit illud qd̄ uti rōne h̄z iudicium quo discernat vñūquodg. H̄ dicit ad differētiā iudicū naturalē qd̄ est in brutis q̄ nō iudicat vñūquodg agēdū s̄ aliqd̄ particulare. sicut ouis n̄ iudicat de qlibet fūgiendo s̄ tm̄ de lupo. et apes n̄ h̄nt industriā ad faciēdū aliqd̄ opus n̄lī ad fānos mellis. s̄ iudicū um rōnis est de quolibet q̄ agunt̄. Nō q̄ dicit q̄ h̄ns rōnis iudicium p̄ se iudicat p̄seqndū vel fugiendū. licet enī bruta quodāmodo cognoscāt fugienda vel p̄seqndā nō tm̄ p̄ se qz n̄ sit cā iudicū. Nō autē nō solū cognoscit finē et ordinata in finē s̄ cognoscit vñiversaliū p̄ modū collatiōis et p̄ modū syllogisticū. etiā hō suū iudicium iudicat et discernit qz intellectus est virtus puerla sup̄ se.

Hic ostēdit phia quō liberū arbitriū diversificat in diversis. s. in angelis et hōibus dices. Hanc. s. liberatae arbitriū nō p̄stū eē equā. i. e. quale in oībus qz maior est in libētātē dñis qz in hōibus. Nā supnis et dñis substātēs inest p̄spicax iudicū. i. ifallibile iudicium et inest eis corrupta voluntas. i. inflexibilis ad malū et in eis est p̄sto id est parata efficac p̄tās optatoz. qz nō est i cōsiderātē executionis. Nā vero hūanas n̄cē est eē liberiores q̄ cōseruat se in speculacione dñe mētis min⁹ vero libere sūt cū dilabunt ad corpora id ē ad curā rez corporalium. Et adhuc min⁹ libere sūt cū col ligant terrenis artub⁹ id ē affectib⁹ qbus minus resistere p̄nt passiōib⁹. Utar gētib⁹ Extrema vero id ē maria est seruit⁹ aīārā q̄ dedite vicijs. ceciderit a possessione p̄prie rōnis. qua regi id ē dirigi deberet in agēdo. Nā vbi id ē postqz aīē deiecerint oculos rōis et intellect⁹ a luce sume veritatis ad iſeriora et tenebrosa deiecerint: mox inscitie nube caligant. pernicioſis turbātūr affectibus. qbus accedēdo p̄ſentiendoz: quā inuexere sibi adiuat seruitē. et sunt quodāmodo p̄pria libertate captiue.

Nā vbi oculos a sume luce ve ritatis ad iſeriora et tenebrosa deiecerint: mox inscitie nube caligant. pernicioſis turbātūr affectibus. qbus accedēdo p̄ſentiendoz: quā inuexere sibi adiuat seruitē. et sunt quodāmodo p̄pria libertate captiue.

Nā vbi oībus aīārā q̄ dedite vicijs. ceciderit a possessione p̄prie rōnis. qua regi id ē dirigi deberet in agēdo. Nā vbi id ē postqz aīē deiecerint oculos rōis et intellect⁹ a luce sume veritatis ad iſeriora et tenebrosa id ē ad terrena et carnalia mor caligat id ē obscurant̄ nube inscitie id ē ignorātia. et turbātūr pñciosis affectibus id ē passionib⁹ quib⁹ accedēdo et cōsentīdo adiuat id ē augmentāt seruitē quā sibi inuexere id ē induxerūt. et aīē vicijs sūt quodāmodo captiue p̄pria libertate. Nōndū q̄ libez arbitriū est libertas iudicandi et exequendi res. vel scđm. Hocē sup̄ p̄mo peri hermenias. libez arbitriū est de voluntate iudicū aī nllō extriseco aut violēter cogēte aut violētē ipēdēte. nllō cogēte ad faciēdū qd̄ displicz. nllō impēdēte ne fiat qd̄ placet. Nō q̄ liberū arbitriū in duobus cōſiſtit. in libertate iudicandi. et in libertate exequendi iudicata. primā sc̄z libertatē iudicādi impēdit ignorātia. sed libertatē exequēdi impēdit impotēta executiōis et corruptio voluntatis. Quādoz enī possim⁹ bonū pñcere enī voluntate corrupta vicio nō pñcim⁹. In libētātē autē separatis nō ē ignorātia iudicādi nec im potētia pñcidiē nec corruptio voluntatis. ergo i eis ē maria libertas arbitriū. Intelligēte enī in nullo falluntur ergo habent p̄spicax iudicū et nūqz volunt nisi bonum. ergo in eis est incorrupta voluntas et possunt perficere quicquid desiderant ergo in eis est efficac p̄testas optatorum. Nō q̄ qdā dixerūt fuisse de intētōe. Platoniā aīas hūanas simul esse creatas i celo et postea excedere i corpora et in eis detineri tanqz in vīculis. b̄m illos gradus libertatis aīārā hūanaz q̄ ponit in. Ira sic distinguuntur sc̄z q̄ aīē cū sūt in celo create i cōtēplatione dñe mētis sūt marie libere. cū autē desiderio corporoz incipiūt descedē ad corp⁹ sūt min⁹ libere. cū autē iā sūt colligat̄ corporib⁹ adhuc sūt min⁹ libē. s̄ mūma libertas est in eis quādo subdunē vicijs. ista tm̄ expoliō nō tenet fīm veritatē. Iō alīs exponit q̄ illas aīas n̄cē est cē liberiores q̄ cōtēplatiōi dñe in ser uūt ut aīē h̄tūloz̄ et cōtēplatiōz̄. quorū puerlatiō i celis est. Ille autē sūt min⁹ libē q̄ dilabunt

Metaphysica et Prosa tertia

ad corpora. i. q̄ descendit ad curā rerū temporalium sicut sūt practici q̄ negocianc circa bona temporalia ad communē utilitatē disp̄lāndā. adhuc min⁹ libere sūnt anime que frenis artibus colligātur. i. que descendit ad curādū p̄p̄n̄ corpus et p̄p̄n̄ utilitatē. mīme at libē sūt q̄ s̄bdite vīcīs rōnē amittunt. vīcīs enī nō vnius tm̄ dñi est. s̄ tot dñorū quōt vīcīrū fm̄ Augustinum.

Que tm̄ ille ab eterno cūcta p̄spiciens p̄udentie certnit intuitus. et suis quoq̄ meritis predestinata dispositio omnia videt. et omnia audit.

Hic oīt phia quō ad libē arbitriū cadit sub p̄uidētia dīna. qz p̄p̄ hoc q̄ dīna cognitio se extendit ad oīa dīca. Que oīa dīca q̄ ad diuersos gradus libertatis et quo ad oēs ad inde p̄uenītēs cernit ille intuit⁹ p̄uidētiae dīne cūcta p̄spiciēs et queq̄ p̄destinata dispositio suis meritis reddēdo bonis bona et malis mala. Et hoc p̄fīmat autoritate greca q̄ sonat in latino. Oīa videt de⁹ et oīa audit. vel fm̄ alios sonat. Deus illustrat oīa clariss q̄ sol. Nō licet dīna p̄uidētia ab eterno oīa p̄spēxerit nō tm̄ p̄pter hoc necessitatē libēz arbūrū ad faciendū bonū vel malū. Quia fm̄ Aristotele iij. ethicorū. Hō est dīs sua op̄ationū a principio vīq̄ ad finē. et ergo fm̄ merita operationū liberi arbitriū recipit penam vel premiūz.

Metru dactylicū archilochiū

Puro clarū lumine p̄hebū
Bellisfui canit oris homer⁹
Qui tamen intima viscera terre
Non valet aut pelagi radiorūz
Infirma perrumpere luce
Haud sic magni cōditor orbis
Hūic ex alto cūcta tuenti
Nulla terre mole resistunt.
Non nox atris nubibus obstat
Quesint. que fuerint. veniantq̄z.
Uno mentis cernit in ictu.
Quem quā respicit omnia solus.
Verum possis dicere solem.

Et si essent sole creature seruiliter operātes et determinatione nature necessitantur ad sua opera.

CBoecius disputat utrū valeat liberū arbitriū quoniam de⁹ cūcta prospicit quē falli nihil potest

Tum ego. Enī inquā diffīcliori rursus ambiguitate cōfūdor. **P**. Quenā inquit est ista. iā enim quibus perturbere coniecto ambiguitas. iam enī p̄dicto. i. iudico q̄bus tu perturbete. i. perturberis. Et querit phia Quenā est ista ter quicq̄ loquebant de p̄uidētia et libero arbitrio dubitabat de cōpassibilitate eorum.

Istud est metrū secundū hui⁹ q̄nti qd̄ dici tur archilochiū ab iūtore. dactylicū a p̄de p̄domināte. in q̄ phia cōmēdat excellētia dīne cognitionis in cōparatiō ad sole materialē dī. Homerus oris melliflui. i. dulcis eloq̄ntie canit. i. describit p̄hebū. i. sole clarū puro lumine. forsitan ei Homer⁹ fecit libru de claritate solis. qui. s. sol nō valet p̄cipere. i. penetrare intima viscera. i. p̄fundā terre et pelagi. i. maris infirma. i. debili luce radiorūz. haud sic. i. nō sic habet se cōditor magni orbis. s. de⁹. s̄ ip̄e sua cognitio penetrat oīa cī nihil possit ip̄m latē. huic. s. cōditori tuēti. i. respiciēti cūcta ex alto celo frē sibi resistunt nulla mole. i. magnitudine sicut cōsistunt radij solis. Nec etiā nox obscura obstat sibi atris nubib⁹ immo in uno ictu mētis. i. i. vñico mētali intuitu cernit q̄ sunt quātū ad p̄ntia. que fuerūt quātū ad p̄terita. q̄ veniūt quātū ad futura quē. s. cōditorē q̄ respicit oīa sol⁹ tu poteris dicēvez solē. Nō licet de⁹ oīa cognoscēdo p̄uideat. etiā illa q̄ fūit ex libeo arbitrio. voluit tm̄ q̄stā creaturas esse liberi arbitriū. qz h̄ magis decet diuinā bonitatē. sicut enī meli⁹ et nobilis ē regnū. i. q̄ nō tm̄ servit regi a seruis s̄ etiā a liberis q̄ybi tm̄ fūit a seruis. Sic meli⁹ erit regnū dei et decētus ex hoc q̄ sit aliq̄ creature libē fūiētes sicut hō et āgel⁹

Hic icipit tertia psa hui⁹ q̄nti libri in q̄ Boeci⁹ obūcit p̄tra p̄dicta oīs nō posse s̄l stare p̄uidētia et libē arbitriū. Et p̄mo p̄mittit q̄ dīcta p̄nt habē dubitationē. scđo. posnit rōnē dubitatiōis ibi. Numīn in quā Primo dicit Lū p̄ tūc finitis p̄dictis ego Boecius inquā. o phia rurs⁹ ego p̄fūdor diffīcliori ābīgūtate. Et querit phia Quenā est ista ter quicq̄ loquebant de p̄uidētia et libero arbitrio dubitabat de cōpassibilitate eorum.

Libri quinti de solatione philosophie

Hic Boecius exponit suam dubitatem
onem omnes pudentiam et libertatem arbitrij
esse impossibilia. Prior facit h. sedo
excludit quidam vias quibus aliquis cona-
banus defederet pudentiam ibi. Quid igitur
Ad probandum ergo impossibilitatem
predicationis ponit tres rationes. sedo ibi.
Ad hec tria ibi. Postremo Primo
ponit primam rationem. sedo excludit quida-
m solutionem ei⁹ ibi. Neque enim. Prior
dicit. Illimum videtur aduersari et re-
pugnare deum pronoscere universalia et esse
ullum libertatis arbitrij. Quod autem ista
repugnat probatur. Nam si deus prespicit
cuncta neque vello modo falli potest. non est
enemire illud quod pudentia puderit
esse futurum. quod si non enemire falleret
pudentia. quare si ab eterno nomine. i. non tam scimus hominem sed etiam psilium et voluntates prouoscit. nulla erit
libertas arbitrij sed omnia enemunt de nescitate. Quod autem de sua pudentia omnia prouoscit declarat. Neque enim ei
poterit existere aliquis factus vel aliquis voluntas nisi quae presenserit pudentia divina nescia. i. non potest falli. nec potest aliter enemire quae presensa sunt. Nam si valeret detorqueri aliorum. s. ut aliter enemiat quae presensa sunt non
erit iam firma pscia dei. sed potest etiam credere deo. Non quod ex terra sic
formatur. Illa que pudentia impossibiliter de nescitate enemunt. sed omnia pudentia a deo impossibiliter quae omnia de
nescitate enemunt. et sic perit libertas arbitrij. Non quod scia dei non est opinio. quod opinio est eorum quae sicut
aliter se potest habere ex primo posteriori. Scia autem est eorum quae non potest se aliter habere. quod scia dei non est dicenda opinio.

Hic phis excludit quidam rationem
quae posset dari ad predicationem rationem. et prior
ponit eam. sedo ea excludit ibi. Quia
si vero. Prior dicit. Neque enim pbo. i.
approbo illam rationem. i. respositionem quae
dam creditur se posse dissoluere difficultate questionis. Autem ei non iuste quod esse vere
tatum quae pudentia prespererit illud esse
verum quod potest econverso quae quod futu-
rum est illud non posse latenter pudentia di-
uina. Quasi dicatur. enemitur rei est causa p/
scie. et non econverso et iuste ex enemendo debet excludi nescias pscie non et econverso summos. Et isto modo
necessarium est h. quod excludit de enemendo relati in contraria parte. s. ut quod excludit de enemendo h. excludat
de pscia. Neque enim est contingens quae pudentia summos est puderit. Non quod prior
procedebat quae omnia futura de nescitate enemunt quod de futura impossibiliter puderit. respositio autem quidam dic-
tit contrarium. dicit enim. Non iuste quod de futura pudentia

Hic excludit istam rationem di. Ista
ratio procedit quae laborare et credo
cum rei causa sit pscia. vt sit causa nesciae
futurorum. vel vt sit causa futurorum
sit causa pudentiae. s. nos nesciamus. i. La-
boramus. sed demonstrare scimus necessarium esse
enemendo pscitaz rex quoque modo. i. quocunq; modo se habeat ordo carum. tamen p. q. quis
pscia non videatur inferre nescitatem enemendam
rebus futuris. quod declarat in exemplo
di. Si aliquis sedeat nescit est opinione
esse veram quae pudentia cum sedet. et econver-
so si de aliquo vera sit opinio quae sedet
nescit est enemendo. igitur in utroque. s. i. opini-

B. Numquid in qua aduersari ac repugnare videatur. pno
scere vniuersa deum: et esse ullum libertatis arbitrij. Nam
si cuncta prospicit deus: neque falli vello modo potest: enemire
necessare est. quod pudentia futurum esse puderit. Quia
res si ab eterno non scimus hominem modo. sed etiam psilia voluntate
tesque prouoscit: nulla erit arbitrij libertas. Neque enim vel
factum aliud ullum. vel quelibet existere poterit voluntas
nisi quae nescia falli pudentia divina presenserit. Nam
si aliorum quae presensa sunt detorqueri valent: non iam est
futuri firma prescientia sed opinio potest incerta. quod
de deo credere nefas in dico.

Neque enim illi pbo ratione qua se quidam creditur habere que
stidos nodos posse dissoluere. Autem enim. non ideo quod esse
verum quae pudentia futurum esse prespererit. sed econ-
trario potest. quae quod futurum est id dinam pudentiam latenter
non posse. Eo quod modo necessarium hoc in contraria relati
parte. Neque enim necessare esse contingere que pudentur
sed necessare esse que futura sunt prouideri

Quasi vero que cuius rei causa sit pscitaz ne futurorum
necessitas. an futurorum necessitas pudentie laboretur.
Ac non illud demonstrare nitamus quoque modo se habeat
ordo carum: necessarium esse enemendo pscitaz rerum: etiam si pscia
futuris rebus: enemendo necessitatibus non videatur in
ferre. Et enim si quis pscitaz sedeat: opinione que enim sedet contraria
est. etiam si pscitaz sedeat. enemendo nescit est. Atque econtra rursus side quae pscitaz:
vera si opinio quae pscitaz sedet. enemendo nescit est. In utroque
quae igitur nesciae inest. In hoc quidem sedet. at non in al-

Præsa tertia

tero vitatis. Sed nō idcirco q̄sq; sedet qm̄ vera est opinio. Hec potius vera est qm̄ quēpiā sedē p̄cessit. Ita cū cā vitatis ex altera parte p̄cedat: inē tñ cōis in vtracq; ncitas. Sūlitter de puidētia. futurisq; reb̄ rōcinari p̄t. Nā etiā si idcirco qm̄ futura sūt puidē tur nō vero iō qm̄ puidētia eueniūt. nihilominus tñ a deo vel ventura puideri vel pūisa ncē est euenire q̄ ad perimēdā arbitrij libertatē solū satis est q̄uis idcirco puident qm̄ futura sūt. n̄ tñ iō eueniūt qm̄ puidētia vel pūisa euenire. ita q̄ vtriq; p̄t iest ncitas q̄uis alteri causalitas. qd̄ solū satis est. i. sufficit ad pīmēdā libertatē arbitrij. Nōndū q̄ rōsio ista quā inuit i lra videt fuisse ipi. Prigenis q̄ sup̄ epistolā ad Romanos sic dicit. Nō ppter ea aliqd erit q̄ illō dō seīt futur. Sz q̄ futur ē iō scīt a deo anteq; fiat. qd̄ tñ p̄t intelligi duplicit. Uno mō q̄ euēt rei sit cā prescie scdm̄ rōnē psequtie. t sic rōsio est vera. Alio mō p̄t intelligi q̄ euēt rei sit causa prescie scdm̄ existentiā. t sic est falsa. t hoc mō improbat hic a Boecio. Primo ergo ostendit Boecius q̄ ista responso nō est ad propositum. secundo ostendit q̄ nō includit veritatem ibi. Jam vero

Jā vero q̄ p̄posteriū est vt eternē prescie: t p̄alū rerū euētus cā esse dicāt. Quid est at aliud arbitrari ideo deū futura qm̄ sūt euētura. puidēt. q̄ putare q̄ olim acciderūt causam summe illius esse prouidentie?

sa eternē prescientie qd̄ dicit̄ in ista responso. Nū subdit. Quia est aliud arbitrari deū iō prouidere futura qm̄ sūt ventura q̄ putare que olim acciderūt. i. ipsa futura esse causam sume prouidentie. q. d. nihil est aliud dicere. Notandū q̄ nullū temporale est causa eterni sed p̄t e/ cōuerso. Indignus ei nō est causa dignoris. eo q̄ causa dignior est effectu. temporale autēt est indignus eterno sicut corruptibile incorruptibili ergo zc.

Ad hec. Sicuti cū qd̄ ec̄ scio: idipsū ec̄ ncē est. ita cū qd̄ futurū noui idipsū futurū ec̄: ncē est. Sic fit igitur vt euētus prescite rei nequeat eūtari.

ita cum noui quid futurū necesse est id ipsum esse futurū sic igitur fit. i. cōtingit vt euētus rei prescite nequeat eūtari. Notandū q̄ ratio sic potest formari. Sicut se habet scientia res p̄spectu scibilis presentis sic prescientia respectu effectus futuri. sed cum scio in p̄nti aliquid esse necesse est ipsum esse ergo cū prescitur aliquid futurū esse necesse est ipsum futurū esse. sed deus prescit oia futura ergo necessario eueniūt. t sic iterum tollitur libertas arbitrij.

Postremo si qd̄ aliqs aliorū atq; sese res habet exi stinet. id nō mō scia nō est. sed est opinio fallax: ab sci entie vitate lōge diuersa. Quare si quid ita futurū est vt eius cert̄ ac necessarī nō sit euētus: id euēturus esse p̄sciri q̄ poterit? Sicut enim scia ipsa imp̄mixta est falsitati. ita id qd̄ ab ea p̄cipit/ esse alit atq; p̄cipit ne quic̄. Ea nāq; cā c̄ cur mēdacio scia carcat. q̄ se ita rē quāq; h̄e ncē est. vti eā sese h̄e scia cōprehendit.

mōe t sedēte est ncitas. in h. s. i sedē te ē ncitas sedēdi i altero. s. i opinione ē ncitas vitatis. s. n̄ idcirco q̄s q̄ sedet supple causalit̄ qm̄ vā ē opinio q̄ritas opiniois n̄ ē cā lessiois s̄ hec sc̄z opio pot̄ ē vā qm̄ p̄cessit quēpiā. i. aliqui sedē t ita cā vitatis ex altea parte p̄cedit. tñ in vtracq; ē cōis ncitas. t eodē mō p̄tigit arguēt puidētia t de his q̄ puidētia. Nū dīc Pater. i. manifestū c̄ rōcinari silr de puidētia t de reb̄ futuris. nā tñ p̄ quis idcirco puident qm̄ futura sūt. n̄ tñ iō eueniūt qm̄ puidētia. nihilominus tñ ncē est a deo v̄l ventura puideri vel pūisa euenire. ita q̄ vtriq; p̄t iest ncitas q̄uis alteri causalitas. qd̄ solū satis est. i. sufficit ad pīmēdā libertatē arbitrij.

Nōndū q̄ rōsio ista quā inuit i lra videt fuisse ipi. Prigenis q̄ sup̄ epistolā ad Romanos sic dicit. Nō ppter ea aliqd erit q̄ illō dō seīt futur. Sz q̄ futur ē iō scīt a deo anteq; fiat. qd̄ tñ p̄t intelligi duplicit. Uno mō q̄ euēt rei sit causa prescie scdm̄ existentiā. t sic est falsa. t hoc mō improbat hic a Boecio. Primo ergo ostendit Boecius q̄ ista responso nō est ad propositum. secundo ostendit q̄ nō includit veritatem ibi. Jam vero

Hic ph̄ta ostendit q̄ ista responso includit falsitatē. quia ponit q̄ ali quod temporale sit causa eterni. dicunt enim q̄ res future sint cause p̄ visionis eternae. Nū dīc. Jam vero preposteriū est. i. puerū est vt euētus rerū temporaliū dicatur esse causam. Quia est aliud arbitrari deū iō prouidere futura qm̄ sūt ventura q̄ putare que olim acciderūt. i. ipsa futura esse causam sume prouidentie. q. d. nihil est aliud dicere. Notandū q̄ nullū temporale est causa eterni sed p̄t e/ cōuerso. Indignus ei nō est causa dignoris. eo q̄ causa dignior est effectu. temporale autēt est indignus eterno sicut corruptibile incorruptibili ergo zc.

Hic ponit scdm̄ response ad probandam secundam cōclusionem dicens. Ad hec supple predicta addenda est hec ratio. Sicut scio esse quid. i. aliquid. necesse est ipsuz esse ita cum noui quid futurū necesse est id ipsum esse futurū sic igitur fit. i. cōtingit vt euētus rei prescite nequeat eūtari. Notandū q̄ ratio sic potest formari. Sicut se habet scientia res p̄spectu scibilis presentis sic prescientia respectu effectus futuri. sed cum scio in p̄nti aliquid esse necesse est ipsum esse ergo cū prescitur aliquid futurū esse necesse est ipsum futurū esse. sed deus prescit oia futura ergo necessario eueniūt. t sic iterum tollitur libertas arbitrij.

Hic ponit tertiam rationem ad idem dicens. Si quis existimet ali quid esse aliorūz id est aliter q̄ res se habeat illud non modo id est nō tñ non est scientia sed est fallax. opinio longe diuersa a veritate scientie quare si aliquid ita futurū est vt eī euēt nō sit cert̄ et necessarī quo modo illud poterit presciri e/ uenturum. q. d. nullo mō. Cuius rō nem assignat dices. Sicut ipa scia est imp̄mixta falsitati. sic illud quod

Libri quinti de solutione philosophie

concipitur ab ea nō potest aliter esse q̄c cōcipitur, quia si posset aliter se habere tūc scientia posset esse falsa. **N**on subdit. Ista est cā quare scia caret medacio, q̄r nēc est vñāquāq̄ rē ita se habere sicut scia cōprehendit eā se habē. **N**ondū q̄r quā intedit ē ista. Quicūq̄ existimat rem aliter esse q̄c est; eius estimatio est falsa et nō est scia s fallax opinio, ḡ si deus prescrit aliquid futurū esse celi ipm nō necessario euenit sicut presciuit p̄scientia dei, nō erit scientia sed fallax opinio, ergo futura a deo preuisa necessario eueniunt, z sic perit liberuz arbitriū

Nic phia improbat modos qb̄ aliq̄ nitunt saluare puidētiā, et pri mo querit quō possit saluari puidētiā dina in pbādo duos modos q̄ bus aliq̄ conabant ipam saluare, i.e. cūdō ponit tertium modū similē ipm in pbādo, scđa ibi. **Q**d si apd. Pri mo dicit **Q**uid igif dicem⁹? qnam mō dici pōt q̄ deus p̄nōscat hec futura icerta. **P**rim⁹ modus est vt dicat dēū ea que puidet iudicare infallibilē q̄uis possint non euenire. **S**ed id ē icōuenies, q̄r tūc falleret sua puidētiā vñ dicit. **N**ā si de⁹ cē set, i. iudicat euenire ifallibiliter que etiā possibile est nō euenire, fallitur supple deus, qd nō mō, i. nō tūc nefas est sentire de deo s. etiā nefas est voce pferre. **S**ecund⁹ modus est vt dicat dēū puidē futura indeleminate sicut futura sūt, s. isto mō puidētiā dei nō est certa. **N**on dicit. **G**i de⁹ discernit ista futura esse, que puident indeleminate sicut sūt vt sc̄z cog noscat ea egr⁹ i. equalit posse fieri vel nō fieri q̄ est ista p̄scientia q̄ nihil certū, nihil stabile cōphendit! q̄si dicat, talis puidētiā nulla est, z qd hec p̄scientia differt ab illo vaticinio ridiculosō. **L**yresie q̄ dicebat. Quicqd dicā hoc erit vel nō erit. **Q**uo etiā, i. in q̄ dina puidētiā p̄stiterit, i. pualebit hñana opinōe si iudicat incerta sicut hoies ea quoq̄ euētus est incert⁹? q. d. in. nllō differt. **N**ondū q̄ cū **L**yresias vidisset duos serpētes simul coire pīecto baculo iplos separant ab iūicē z mutat⁹ fuit i mulierē, post septenū itez serpētes coētētes baculo separant z mutatus fuit in virū. **C**ū aut̄ orta fuisset dissensio int̄ Jouē et Junone an maior estet delectatio i coitu vi ri q̄ mulieris, elect⁹ fuit **L**yresias in iudicē q̄ exptus erat sorte vtriusq̄ serus. **C**ū aut̄ dicēt mai ore esse delectationē mulieris, Juno cōmotā ex cecauit ipm. Jupit̄ aut̄ sui misert⁹ in recōpēsam amissi vñ dedit sibi spm vaticinādi, fuit aut̄ hec sua vaticinatio. **Q**uicqd dicā erit vel nō erit. **G**i ḡ deus nō aliē prescriret futura indeleminata nisi q̄ erūt vel nō erūt; nō differt et sua p̄scientia a presciētiā **L**yresie quod est ridiculosuz

Nic ponit tertium modum cōsūtūm saluare prouidentiaz. **E**t est vt ponamus omnia euenire de necessitate et auferamus liberū arbitriū. **P**rimo ergo ponit istum modū, secundo ostendit que icōuenietia se quantur ipsum ibi. **Q**uo semel. **P**rimo ergo concludit istū modum di cēns. **Q**d si apud illum certissimum fontem omnium rerum nihil potest esse incertum, certus est euētus eorum que ipse firmiter presciuerit futura. **Q**uare nulla erit libertas humanis consilijs et actionibus quas diuina mens sine errore falsitatis cuncta prospiciens alligat et constringit ad vnum euētum. **N**otandum est q̄ nulla miratio cadit, cīca fontem omnium rerū quia cog nitio eius non potest esse incerta, z si eēt icēta esset imperfecta et diminuta, si ergo est certa res spēdu futurorū necesse est vt omnia futura prescita a deo necessario eueniant.

Prosa tertia

**Quo semel recepto: quantus occasus humanaꝝ rerū
sequat̄: liquet.** **Frusta enī bonis malisq; premia pe-**
ne ve pp onunt̄. que nullus meruit liber ac voluntari-
us motus animoꝝ. **I**d q̄ oīm videbit iniq̄ssimuz qd̄
nūc equissimū iudicat̄: vel puniri improbos/ v̄l remu-
nerari probos. quos ad alterutru nō ppria mittit vo-
luntas sed futuri cogit certa necessitas. **N**ec vicia igit̄
nec virtutes quicq; fuerint: sed oīm meritorū potius
mixta atq; indiscreta confusio

posito scz vt neget libez arbitriū liquet. i. manifestū est quātus occasus. i. quāta destrūcio huma-
naꝝ rez cōsequat̄. **F**rusta enī ppounit̄ bonis p̄mia et malis pene. ita statuta et leges humane ei-
rūt inutiles q̄ penas et premia statuūt que nullus mot̄ aiorū liber ac voluntarius meruit et illō
videbit iniq̄ssimū oīm qd̄ nūc iudicat̄ eq̄ssimū scz puniri im̄pbos et remunerari pbos. quos ad
alterutru. i. ad p̄bitatē vel im̄pbitatē nō mittit ppria voluntas sed cogit certa necessitas futuri.
igit̄ frutes et vicia nō erūt quicq; sed potius erit mixta et indiscreta cōfusio oīm meritorū scz
bonoꝝ et maloꝝ. **N**ō q̄ oīs frutes et vicia oriunt̄ ex libēa electiōe boni et mali. t̄ filiter puni-
tio et remuneratio sūt ppter liberā actionē boni v̄l mali si ergo tollit̄ libertas arbitriū nō erit li-
bēa electio nec libēa actio bona vel mala et p̄ seq̄ns nulla erit s̄t̄ et nullū viciū. et iuste maloꝝ
puniet cū ex nēitate malū op̄et. t̄ iuste bonoꝝ p̄miet cū ex nēitate op̄et bonū qd̄ absurdū ē dīce

Quo q̄ nihil sceleratus excogitari p̄t cū ex p̄uidē
ria rerū oīs ordo ducaſ nihilq; cōsilijs liceat hūanis:
sit ut vicia q̄z nīra ad bonoꝝ oīm referatur auctorē
sequit̄ ut vicia nīra referant̄ i auctorē oīm supple deū q̄ nihil
dicere auctorē maloꝝ qd̄ tñ necessariū est ablata libertate
Illud int̄ hoīes desiḡ cōmerciū: sperādi scz ac dēpcan-
di. **S**iquidem iuste hūilitatis precio: inestimabile vicez
divine gratie p̄meremur q̄ solus modus est quo cū
deo colloqui hoīes posse videant̄: illi q̄ inaccesso lu-
ci: prius quoq; q̄ impetrent: ipa supplicandi rōne con-
tingi. **Q**ue si recepta futuroꝝ nēitate nihil virū ha-
bē credat̄. qd̄ erit q̄ sūmo illi rex p̄ncipi cōnecti atq;
adherē possim̄? **Q**uare nēc erit hūanū gen̄: vti pau-
loā cātabas disceptū atq; dissūctū suo fōte fatiscere
petret qd̄ petit̄. p̄us ei p̄ ces porrigim̄ q̄ effēc̄ seq̄m̄ur. q̄ s̄. spes et dēpcatio si nihil credantur
habere virū recepta. i. concessa. necessitate futuroꝝ. quid erit quo coniungi possim̄ illi summo

Dic ponit incōueniētia q̄ sequit̄
tur si auferat̄ libez arbitriū. Et pri-
mo ostēdit̄ q̄ incōueniētia sequit̄ ex
parte hoīm. secundo que ex pte dei.
tertio q̄ ex parte cōiunctiōis hoīm
ad deū. scd̄ a ibi. **Q**uo nihil. tectia
ibi Igit̄ nec sperādi. Incōueniētia
ex pte hoīm sunt. **S**i nō sit liberuz
arbitriū. frusta ppoum̄t̄ hōib̄ p̄c-
ne vel premia. et iuste puniūt̄ ma-
li et p̄miant̄ boni. nec erūt vicia nec
virtutes in hoībus sicut nec i alijs
que agūt̄ necessitate nature et nō li-
bertate antī vñ dicit̄. **Q**uo semel

posito scz vt neget libez arbitriū liquet. i. manifestū est quātus occasus. i. quāta destrūcio huma-
naꝝ rez cōsequat̄. **F**rusta enī ppounit̄ bonis p̄mia et malis pene. ita statuta et leges humane ei-
rūt inutiles q̄ penas et premia statuūt que nullus mot̄ aiorū liber ac voluntarius meruit et illō
videbit iniq̄ssimū oīm qd̄ nūc iudicat̄ eq̄ssimū scz puniri im̄pbos et remunerari pbos. quos ad
alterutru. i. ad p̄bitatē vel im̄pbitatē nō mittit ppria voluntas sed cogit certa necessitas futuri.
igit̄ frutes et vicia nō erūt quicq; sed potius erit mixta et indiscreta cōfusio oīm meritorū scz
bonoꝝ et maloꝝ. **N**ō q̄ oīs frutes et vicia oriunt̄ ex libēa electiōe boni et mali. t̄ filiter puni-
tio et remuneratio sūt ppter liberā actionē boni v̄l mali si ergo tollit̄ libertas arbitriū nō erit li-
bēa electio nec libēa actio bona vel mala et p̄ seq̄ns nulla erit s̄t̄ et nullū viciū. et iuste maloꝝ
puniet cū ex nēitate malū op̄et. t̄ iuste bonoꝝ p̄miet cū ex nēitate op̄et bonū qd̄ absurdū ē dīce

Hic ostēdit̄ incōueniētia q̄ sequit̄
ex pte dei scz q̄ deū erit auctor ma-
loꝝ. vñ dicit̄ cñ oīs ordo rerū duca-
tur ex p̄uidētia dīna et si nihil lice-
at libē fieri ex hūanis cōsilijs. sit. i.
sceleratus excogitari p̄t q̄ dēum
dicere auctorē maloꝝ qd̄ tñ necessariū est ablata libertate
Nōndū q̄ defēctis i opatiōe q̄ defēctis
nō ē in p̄tate rei vt enīt̄ necessario ē ab agēte et a pducēte. **S**i ergo actio voluntatis no-
stre nō est libēa. defēctus actiōis scdm̄ voluntatē reduceat̄ in deū. et sic deū erit causa defēctū

Hic ponit incōueniētia q̄ seq̄nū-
tur ex cōiunctiōis hoīs ad deū quia
tollerēt̄ actus dēpcandi et actus spe-
rādi quib̄ maxime p̄iungim̄ deo
vñ dicit̄. **I**git̄ si tollit̄ libez arbitriū
nec dēpcandi inter deū et hoīes.
Quid enī q̄z dēpcet̄ vel speret̄ si
series indeflexa p̄nētit̄ oīa optāda
q. d. frusta fieret vtrūq; igit̄ auferē
illud vnicū cōmerciū. s. sperādi et de-
p̄candi int̄ deū et hoīes. **V**ocat̄ at̄
spem et dēpcationē cōmerciū. quia
istis mercamur oīa beneficia. vnde
subdit̄ **S**i quidē p̄ cōio iuste humilita-
tis hō p̄meret̄ inestimabile vice. i.
retributionē divine grē qui modus
dēpcandi solus est quo hoīes vidē-
tur posse colloq; cñ deo et p̄iungi in-
accessibili luci scz deo p̄ q̄ hō im-
petret qd̄ petit̄. p̄us ei p̄ ces porrigim̄ q̄ effēc̄ seq̄m̄ur. q̄ s̄. spes et dēpcatio si nihil credantur
habere virū recepta. i. concessa. necessitate futuroꝝ. quid erit quo coniungi possim̄ illi summo

Li. quītī de solatione phie Metz tertium

principi rez. q.d. nihil. Quare necesse erit genus humanū disceptū. i. dissūctum suo fonte. i. a suo principio. s. a deo fatiscere. i. deficere ut paulo ante cantabas in septo metro qrti li. Nōndū q actus deprecandi spectat ad intellectuz. Et est oratio fm Iohem Damasc. ascensus intellectus ad deum vel in deu. quo quidē actus insinuamus deo indigentia nram. non q deo q insinuationē nram aliquid innescat qd prius ignorauerit. s. vt nos ipsa insinuatione veendo p̄sideremus in his esse recurrentia ad diuinū auxiliū. Actus aut sperādi pertinet ad voluntatem q a eius obicitur est bonū futurū. per istū actuz adh̄eremus deo tanq p̄fecto principio bonitatis. imitantes eius auxilio ad p̄sequendū bonū quo indigemus. sed si h̄mōi bonuz necessario eueniret vel impossibile esset euenire. ut ergz actus tam deprecādi q sperandi esset inutile.

Dic incipit tūm metz h⁹ qnti qd dī adoncū. v'l fm alijs archilochi. cū ab inuictore. dactylicū a p̄de prebitante. In q fac̄ exclamatioez sup̄ icōpassibilitate q̄ apparet int̄ puidētiā et libez arbitriū. Et p̄ qrit q̄re sint icōpassibilia cū p̄ se cōsiderata sint possibilia. 2° ponit r̄nstonez ad h. 3° tra respōsioez obijcit. quarto obiectioez loluit. Icdā ibi. An nlla tertia ibi. H̄z cur tāto. quarta ibi. Aut cuz mente p̄cio dic. Quenaz discors c̄i resoluit. i. separ federa. i. p̄cordiqs rez. s. puidētie dñer libe ri arbitriū ne p̄patiant se s̄l. aut q̄ de tāta bella statuit duobus veris ut singlā v̄a q̄ carptim. i. singulatiz v'l diuinum accepta p̄stat. i. p̄manet. eadē nū mixta. i. p̄iūda nolint ingari. i. copulari se inuicē p̄patēdo! Tūc p̄nit r̄nstone. d. q̄ istis duob⁹ veris. s. puidētie t̄ libero arbitrio nlla ē diss cordia. s. apparentia discordie puenit ex debilitate nri intellectus. vñ dic. An̄ est nota solutiōis; nlla est discordia veris s. sp̄ certa coherent sibi. sed mens nra obruta. i. oppressa mēbris cecis. i. cecatibus aiam. ille neqt igne. i. splendore oppressi lumis. s. intellectus noscē subtile nexus. i. p̄iūctioez rez que vident discordare. Nō si p̄sideremus puidētia diuinam per se pos sibile ē eā eē. si p̄siderem⁹ libez ar bitriū p̄ se etiā possibile ē id eā. vt patet ex dictis. sed si consideremus vtrūq s̄l tūc vident icōpassibilia sicut p̄z er rōnibus superioribus. fm veritatem aut bene se p̄patiunt sed nobis nō appetet. q̄ intellectus nos ster oppressus mole corporis; nō p̄ se elenare in h̄mōi cognitione. nam fm sapientē. Corpus qd corrumpt⁹ aggrauat aias; et terrena habitatio. opprimit sensuz mulae cogitante.

Ignorat p̄assibilitatē puidētiaz liberi arbitriū s̄ desiderat eā scire. Contra hoc arguit sic. Nullus appetit scire qd scit. Si aia desiderat scire aliqd; vel ignorat illud. vel scit. s̄ scit; ḡ nō deside rat ipm scire. q̄ nullus appetit scire qd scit. cū ois appetitus sit rōne carentie. si at ignorat illud qd desiderat. quo ignorat desiderat. cū volūtas nō querat incognitū. ideo si ignorat nūnḡ cog noscer. Quis enī ignorat inueniet! si enī p̄familias querere serū fugitiū que ignoraret possit sibi multo tens occurere q̄ ipm nō inueniret. sic dic. **L**inconien̄ lug p̄mo posset.

Mētrum mixtum

Q Uenā discors federa rez
Cā resoluit? q̄s tanta de?
Uleris statuit bella duobus
Ult que carptim singula p̄stene
Eadem nolint mixta iugari
An nulla est discordia veris
Semperq̄ sibi certa coherent
H̄z mens cecis obruta membris
Nequit oppressi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus

Sed cur tanto flagrat amore
Ueri testas rep̄erire notas
Scit ne qd appetit anxia nosse
Sed quis nota scire laborat?
At si nescit. quid ceca petet?
Quis enī qc̄q̄ nescius optet?
Aut quis valeat nescita seq?
Quo ve inueniat? q̄s rep̄erta
Quac̄ lgharū noscē formā?

Ignorat p̄assibilitatē puidētiaz liberi arbitriū s̄ desiderat eā scire. Contra hoc arguit sic. Nullus appetit scire qd scit. Si aia desiderat scire aliqd; vel ignorat illud. vel scit. s̄ scit; ḡ nō desiderat ipm scire. q̄ nullus appetit scire qd scit. cū ois appetitus sit rōne carentie. si at ignorat illud qd desiderat. quo ignorat desiderat. cū volūtas nō querat incognitū. ideo si ignorat nūnḡ cog noscer. Quis enī ignorat inueniet! si enī p̄familias querere serū fugitiū que ignoraret possit sibi multo tens occurere q̄ ipm nō inueniret. sic dic. **L**inconien̄ lug p̄mo posset.

S̄z cur tāto

Hic phia obijcit
H̄ solonem. Si enī
aia ignoret istas s̄tiles p̄iūctioez vñ
est q̄ desiderat sibi
re. cū nihil ignorat
possit desiderari! vñ
dic. H̄z cur aia fas
grat. i. ardēt tāto ap
more. i. desiderio re
perire notas testas
i. notificatōes latē
tes veri. i. v̄tatis.
Scit ne mens illō
qd ipa anxia. i. soli
cita appetit nosse.
q̄i dicat nō. q̄ nlla
appetit scire illō qd
scit. et s̄l est qd dic.
Quis laborat scire
notas? q.d. nlls optet
igit dicē q̄ nesci
at. Et tūc sequit
aliud inconuenies. s.
q̄ aia desiderat illō
quod nescit. vñ dic.
Si nescit illud qd
petit. qd petit. i. deside
rat mens ceca. i.
ignorās! Quis enī
pot̄ se q̄ nesciā. aut
q̄s nesci⁹ pot̄ noscē
q̄ inueniat supple ill
lud qd qrit? Es q̄
nesci⁹ p̄t noscē for
mam rep̄ertaz. q.d.
nlls. Nō q̄ dictū
est in r̄nstone q̄ aia

Prosa quarta

An cum mentem cerneret altam
 Pariter summam et singula norat
Nunc membrorum condita nube
Non in totum est oblitera sui
Summum tenet singula perdens.
Igit quisquis vera requirit
Neuto est habitu, nam neque nouit
Nec penitus tamen omnia nescit
Sed quam retinens meminit summam
Consulit alte visa retractans,
Vel seruatis queat oblitas
Addere partes

nis solueret ro prius tacta. **V**el aia scit qd desiderat vel nescit? **D**ico q nescit in speciali et in propria forma s scit i vli. **A**t cū dī **N**lls desiderat notū, vez ē. **s**ic est notū in vli, tñ desiderat ipm ut est ignorati in speciali. **E**t cū dī, si ignorat/nunq̄ inueniet, vez est si ignorat tā in generali q̄ in speciali, et si ignorat in potentia et in actu, si tñ scit in potentia et in vli et ignorat actu et in propria forma; p̄t ipm inuenire et addiscere

Philosophia inquit. **P**rescientia futurorum nihil his que ventura sunt necessitatis importat

Onm illa. **E**letus inquit hec est de prudenter querela. **M**arcus tullio: cū diuinatione dis tribuit/vehementē agitata, tibiq̄ ipsi res diu prouersus multūq̄ q̄sita. **S**ed haud quaq̄ ab vlo v̄m hacten⁹ sa tis diligentē ac firmiē expedita. **C**uius caliginis cā ē, q̄ humane rōnatiōnis motus/ad diuine p̄scie similitudinē nō p̄t admoueri. q̄ si vlo mō cogitari queat: nihil prouersus reliquē ambigui. **Q**d ita demū patefacē atq̄ expedire tentabo: si prius ea qb̄ moueris expendero at eccegitari nihil relinquerē p̄sib⁹ ambigui. qd. s. rōnatiōne expedire tentabo si p̄z⁹ expendero. i. declarauero ea qb̄bus tu moueris. **N**ō q̄ q̄stio de prudētiā dubitabat. t nō nll⁹ modō rūp̄t ei⁹ difficultatē lapsi st. quā **E**ull. in li. diuin. p̄ctans/ t nō valēs dissoluē ei⁹ difficultatē: negat penit⁹ prudētiā p̄scia futuroz a deo in pdicto li⁹.

Quero enī cur illam soluentū ratiōdem minus effica cē putes. que quia prescientia non esse futuris rebus cām necessitatis existimat. nihil impediri prescientia arbitrii libertatem putat. Num enī tu aliunde argu mentū futurorū necessitatis trahis nisi q̄ ea q̄ presci

Hic soluit obiectionez. **U**bi nōndā q̄ **P**lato posuit aias esse in celo creatas t̄ h̄c cognitionē oīm pfectā. s p̄ lapsum ad corpea/cā obliuisci cognitioneze rex i p̄ticulari et retinē cā in vli. et postea p̄ exercitiū recuperare cognitionē rex i p̄ticulari. **V**n̄ dī sic. **A**n̄ est nota solutionis cū aia cernet. i. specularet altā mentē. i. p̄fun dā mentē dei. ipsa parit. i. s̄l̄ nouerat summā. i. vlem cognitionē t̄ singula. i. singularē cognitionē rex. s nūc ipa dīta. i. recta nube membrorum nō est oblitera sui p̄ totū. i. to talit. s ipa tenet summā. i. cognitionē vlem rex p̄dens singula. i. singularē cognitionē. **I**git q̄squis reqrit. i. in uestigat cognoscē vera. talis ē neutro habitu supple ut pfecte cogitat vel q̄ oīo ignoret. vñ dī **N**ā neq̄ nos uit. s. in sp̄cali t̄ pfecte illud qd querit. nec penitus nescit oīa s ipse memit. i. in memoria h̄z summaz. i. vlem cognitionē quam retinēs p̄sult supple actuali p̄sideratōe retractans. i. reuocās p̄ studiū alte. i. subtilit̄ visa. i. pri us in speciali cognita ut ipse queat addē p̄tes p̄tibus. seruatis supple i memoria **N**ō q̄ fm istā viā **P**lato

Hec est q̄rta p̄la h̄o q̄nti in qua phia incipit dissoluē q̄onez de sp̄al sibilitate p̄uidentier liberi arbitrii. t p̄mo tangit difficultatē h̄o q̄onis t cām difficultatis. t tagit modū p̄cedē circa ei⁹ solonez. 2° dissolut eā ibi **Q**uero ei **P**rio dī **H**ec q̄re la. i. q̄o hec de p̄uidētia est vetus t est vehementē agitata. i. p̄tractata a **M**arco tullio cū dissibuit. i. diuidit diuinationē. s. in libro diuinationū vbi diuidit diuinationē i suas sp̄es. t non solū huic. s. tibi ipsi ē res multū diu q̄sita. s. haud q̄q̄. i. nō alicubi ab vlo v̄m satis diligēt̄ et firmiē expedita. **C**uius caligis. i. difficultatis cā ē q̄ motus. i. adūs humane rōnisi nō p̄t admoueri. i. applicari ad simplicitatē diuine p̄uidētiae. q̄ si vlo mō quesitā cām difficultatis ita demū patefacēt̄

Hic phia accedit ad solutionem q̄onis. t p̄mo discutit motiua boecij t̄ soluit dubitationē siue q̄onem ibi **Q**m igit. **C**irca primū scienduz q̄ duo fuerūt motiua boecij p̄ncipalia. circa hāc q̄onem **P**rimuz q̄z videb̄t n̄carūs d̄ p̄uidet futura q̄ ncāris

Libri quinti de consolatione philosophie

eueniāt. **H**oc motiuū q̄ futura q̄z
cūctus ē incertus sic s̄t futura p̄tin-
gentia/nō p̄nt a deo certa puideri.
Prio q̄ p̄ctat p̄mū motiuū. **s**ed h̄
ibi **H**oc inq̄s **P**rio oñt q̄ si de-
us puidet futura nō p̄p̄t hoc ncārio
eueniūt. **m**ouz dubitatoēz ibi. **H**z
q̄ fieri p̄t. **P**rio oñt q̄ ex p̄scia dei
non inferī ncāritas libero arbitrio. **r**
oñt q̄ p̄scia dei nō sit signū ncāritatis
futuroz ibi. **H**z p̄scia. **C**irca primū
sciendū q̄ prius improbavit qndaz
r̄isionē qua qdā n̄teban̄ impedi-
rōnez oñdētē nō cē libez arbitriū
pter p̄sciam diuinā q̄e r̄isionem h̄ resumit oñdens cā aliq̄ mō esse bonaꝝ. q̄ sufficienꝝ impedit
int̄ctionē aduersariū. **N**ā aduersarius ex illo alio p̄bat ncāritatē futuroz n̄li q̄ s̄t p̄scita a deo. cū
igis ex r̄isione habeat q̄ p̄scia nullā causalitatē h̄ sup futura; videt sufficienꝝ onſum esse q̄ ea
que pcedūt ex libero arbitrio nō s̄t ncāria. **P**rio q̄ ponit istā respōſionē resumēdo ei⁹ solutionē
. **d**. **Q**uero enī cur istā rōnē soluētiū putas min⁹ ee efficacē q̄ putat libertatē arbitriū nō impedi-
ri a p̄scētia q̄ estiat prescīaz nō cē cām ncāritatis futuroz. q̄ at p̄ istā respōſionē impedit illatio
ncāritatis futuroz p̄t̄ er h̄. q̄ tu nō th̄is alīnde argumēti ncāritatis futuroz n̄li q̄ ea q̄ prescīm
nō p̄nt nō eueniē. **S**i igis prenotio. i. p̄scia futuroz nullā impōit ncāritatē reb̄ futuris vt dīc rei
spōſio. **r** tu etiā fatebare pauloātē qdē. i. qd̄ ee poterit q̄ voluntariū exit⁹ cogant ad certū eueni-
tum. **t** ita p̄ istā respōſionē excludit ncāritas futuroz **r** manifestat se i exple. **d**. **U**t aduertas
qd̄ p̄sequat̄ gra positionis. i. exempli. statuamus. i. ponamus q̄ impossible nullā esse p̄sciam futu-
roz. **N**unq̄d igis h̄ posito qntū ad h̄. i. qntū ad istā illationē qua ex p̄scia excludit ncāritas futuroz
rū ea q̄ veniāt ex arbitrio cogant ne ad ncāritatē. **D**ic boccī. **M**inime. **E**t phia. **S**tatuamus itez
esse puidentiā. **s** nihil ncāriū iniungē reb̄ futuris; manebit vt opinor eadē libertas voluntatis integ-
r̄ absoluta ab oī ncāitate. **N**ō q̄ prior solutio improbata fuit bōz mala. **I**n h̄ fuit bō q̄ posuit
p̄sciam nō esse cām ncāritatis futuroz. **D**ic enī **J**o futura eueniūt; non q̄ deus puidet. **s** in h̄ fuit
mala q̄ posuit futura esse cām p̄scie dei. **D**ixit enī q̄ futura s̄t iō deus ea puidet. **P**ater q̄ ex r̄i
sione antiq̄z q̄ p̄scia nō est cā ncāritatis rebus futuris.

Sed prescientia inquies tametsi futuris eueniēdi ne-
cessitas non ē: signū tm̄ est necessario ea esse ventura.
Hoc igis mō etiamsi pre cognitione non fuisset: necessa-
rios futuroz exit⁹ esse p̄staret. **O**mne etenī signū tm̄
quid sit ostendit. nō ḫo efficit qd̄ designat. **Q**uare de
mōstrādū prius ē nihil nō ex necessitate contingere:
vt prenotione signū ēē h̄i⁹ necessitatis appareat. ali-
oquin si hec nulla est. ne illa quidē eius rei signū po-
terit esse que non est

. i. manifestat illō cni⁹ est signū. **s** nō
efficit qd̄ designat. q̄e vt p̄notione. i. puidetiā appareat ēē signū ncāritati futuroz. **D**emāndū erat
p̄us nihil p̄tingē nō ex ncāritate. i. oīa eueniē ncārio. **A**lioq̄n si hec ncāritas futuroz n̄lla ē. nec illa
p̄scia poterit esse signū eius rei q̄ non est. et ita nō valet arguē ncāritatē futuroz ex p̄scia tanq̄ ex
signo. **N**ō q̄ signū nō est cā ei⁹ cuius ē signū s̄ tm̄ manifestat signatū esse. vt circulus nō est cā
venditionis vini s̄ tm̄ est signū venditionis. **S**i ḡ p̄scia esset signū ncāritatis futuroz: p̄supponē
futura esse ncārio. **t** sic ad oñdētā p̄sciam esse signū ncāritatis futuroz oꝝ prius ostendere futura
ncārio esse futura anteꝝ p̄scia esset signū ncāritatis futuroz. **a**ls p̄scia esset signū aliquis rei que
non est: quod est absurdum

Prosa quarta

Iā probationē firma rōne subnixā p̄stat. non ex signis neq; petitis extrinsecus argumentis. sed ex conuenientibus necessarijsq; causis esse ducendam.

ex signis neq; ex argumentis extrinsecis petitis. i. acceptis. s. i. ex prop̄is et necessarijs causis. Cū ḡ p̄dicta rō p̄cesserit ex signo. nō ē efficax et demonstrativa cū sit a posteriori. Demonstratio atque est potissima probationū ipsa ē a priori cū sit ex causis: p̄ se: im mediatis: prioribus: et notioribus. et p tanto etiā demonstratio est syllogismus faciens scire: efficax ad probandum. ex p̄mo posteri.

B. H̄z q̄ fieri p̄t ut ea nō proueniāt q̄ futura eē puidēt?

D. Quasi nō nos ea q̄ puidētia futura esse p̄ noscit. nō eē euētura credam. ac nō illō poti' arbitre mur. licet euēniāt. nihil tñ ut euēniēt sui natura necessitatibus habuisse.

Hic facile ppendas/licebit.

Plura etenī duz sūlit sbiecta oculis intuemur/ ut ea q̄ in q̄drigis moderādis atq; flectēdis facē spectantē aurige atq; ad h̄c modū cetera.

Num igit̄ q̄cōs illoꝝ ita fieri n̄citas vlla p̄pellit?

S. Minime. **D.** Frustra ei eē artis effect? si oia coacta moueren̄. Que igit̄ cū

fūt: carēt existēdi n̄citate. eadē priusq; fūt sine necessitate futura sunt.

Quare sunt q̄dam euētura. quorū exitus ab oī n̄citate sit absolut?

Nā illō q̄deꝝ nulluz arbitror eē dictuz: q̄ nūc fūt: priusq; fierēt enētura uō fuerint.

Hec igit̄ etiā p̄ cognita: liberos habent euēt?

Nā sic scia p̄ntū rex nihil his q̄ fūt. ita p̄sciētia futuroꝝ nihil his q̄ vētura s̄t n̄citatib; importat.

sunt in fieri. sic ea q̄ viden̄ aurige facē i moderādis et flectendis ad h̄c modū ut que fūt in alijs actibus voluntarijs.

Nunq; vlla necessitas p̄pellit aliqd illoꝝ ita fieri sic oculis videt! Dic boecius. Minime. Et assignat rōnem. Frustra eni esset effectus artis si oia moueren̄ coacta. et frustra esset ars flectendi quadrigā si ncario flecteret. Iḡis illa que cū fūt: carēt n̄citate existēdi: eadē s̄t futura sine n̄citate priusq; fūt. Ex q̄ cludit q̄ q̄dam s̄t vētura q̄ exitus. i. eventus ē absolutus ab oī n̄citate. Et forsitan alijs dicet. Ea q̄ nūc fūt nō erāt futura anteꝝ essent. H̄ excludit. **D.** Nullū arbitror esse dictuz q̄ que nūc fūt: euētura nō fuerint.

H̄ eni esset nimis irrōnabile. Jō ncario cludit q̄ hec etiā p̄ cognita h̄t eventus liberos. q; sic scia p̄ntū/nihil importat n̄citatib; his rebus q̄ fūt in p̄ntū sic patet i exemplo p̄dicto de regimie q̄drige. ita p̄ntū futuroꝝ nihil importat n̄citatib; his q̄ vētura s̄t.

Nō q̄ futura in p̄tatione ad diuinā puidētia s̄t ncaria/n̄citate p̄ditionata. nō tñ oia s̄t ncaria n̄citate absoluta.

Multa eni a rōne euēniāt sic ea q̄ fūt ab arte et a voluntate ut regimē q̄drigaz. si eni regimē q̄drigaz ncario euēniēt. frustra eēt ars regedi q̄drigā.

Nō q̄ sic res actu fūt ita erāt futura. s̄t qdā actu libere fūt. q̄ erāt libere future. et p̄ ūs nō oia s̄t ncario futura. Iz nōtate p̄ditionata i q̄ntū p̄part ad puidētia diuinā. nō tñ in sui natura p̄siderata ncario euēniūt n̄citate absoluta sic postea videbit. vbi distinguet duplice n̄citatē p̄ditionatā et absolutā.

Sed hoc inquis ip̄m dubitat. an eaꝝ rex que necessarios exitus nō h̄t/ vlla possit eē prenotio? Dissonat

Hic oīt modū pbandi ē signo nō ē efficacē. et dīc Constat. i. manifestū est rōnem subnixā. i. firmatā demonstratione ēa nō ē ducendaz firma rō ducēda est ex euēniētib; i. ex prop̄is et necessarijs causis. Cū ḡ p̄dicta rō p̄cesserit ex signo. nō ē efficax et demonstrativa cū sit a posteriori. Demonstratio atque est potissima probationū ipsa ē a priori cū sit ex causis: p̄ se: im mediatis: prioribus: et notioribus. et p tanto etiā demonstratio est syllogismus faciens scire: efficax ad probandum. ex p̄mo posteri.

Hic phia pbat quādā dubitatio nē t̄ soluit eā. Videb; eni ex dictis se qui q̄ aliq p̄nt presciri q̄ tñ non necessario euēniūt. si at nō necessario euēniūt: p̄nt nō euēnire. et sic sequit q̄ aliquid p̄scitū a deo/nō euēniet.

Proī ḡ phia dubitādo de hoc querit. d. Exq; ita est q̄ ea que sp̄scita nō sunt ncaria s̄ p̄nt non euēnire. q̄

i. quō fieri p̄t ut ea que prouident futura ē/ nō euēniant!

Cū soluit dubitātē. d. q̄ nō negat q̄ p̄scita nō euēniet. imo oportet dicē q̄ p̄scita euēniet. s̄ tñ nō euēniūt de ncitate. vñ dīc Quasi nō. q. d. ista dubitatio p̄cedit q̄i nō credamus ea q̄ p̄videntia p̄noscit nō ē ventura. s̄

hoc nō ē vēz. s̄ potius arbitremur illō. s. q̄ licet futurū euēniet: nihil tñ n̄citatib; habuisse i sui natura ut euēniret.

Et manifestat exēplo quō aliqd certe p̄prehendit qd̄ tñ nō ē necessariū. d. q̄ aliqd cognitū euēniet et tñ nō ncario/licebit q̄ tu b̄ ppen das hinc. i. ex tali exēplo Intuemur eni p̄la exempla oculis dñ fūt. i. dñ

sunt in fieri. sic ea q̄ viden̄ aurige facē i moderādis et flectendis quadrigis. et cetera videmus ad h̄c modū ut que fūt in alijs actibus voluntarijs.

Nunq; vlla necessitas p̄pellit aliqd illoꝝ ita fieri sic oculis videt! Dic boecius. Minime. Et assignat rōnem. Frustra eni esset effectus artis si oia moueren̄ coacta. et frustra esset ars flectendi quadrigā si ncario flecteret. Iḡis illa que cū fūt: carēt n̄citate existēdi: eadē s̄t futura sine n̄citate priusq; fūt. Ex q̄ cludit q̄ q̄dam s̄t vētura q̄ exitus. i. eventus ē absolutus ab oī n̄citate. Et forsitan alijs dicet. Ea q̄ nūc fūt nō erāt futura anteꝝ essent. H̄ excludit. **D.** Nullū arbitror esse dictuz q̄ que nūc fūt: euētura nō fuerint.

H̄ eni esset nimis irrōnabile. Jō ncario cludit q̄ hec etiā p̄ cognita h̄t eventus liberos. q; sic scia p̄ntū/nihil importat n̄citatib; his rebus q̄ fūt in p̄ntū sic patet i exemplo p̄dicto de regimie q̄drige. ita p̄ntū futuroꝝ nihil importat n̄citatib; his q̄ vētura s̄t.

Nō q̄ futura in p̄tatione ad diuinā puidētia s̄t ncaria/n̄citate p̄ditionata. nō tñ oia s̄t ncaria n̄citate absoluta.

Multa eni a rōne euēniāt sic ea q̄ fūt ab arte et a voluntate ut regimē q̄drigaz. si eni regimē q̄drigaz ncario euēniēt. frustra eēt ars regedi q̄drigā.

Nō q̄ sic res actu fūt ita erāt futura. s̄t qdā actu libere fūt. q̄ erāt libere future. et p̄ ūs nō oia s̄t ncario futura. Iz nōtate p̄ditionata i q̄ntū p̄part ad puidētia diuinā. nō tñ in sui natura p̄siderata ncario euēniūt n̄citate absoluta sic postea videbit. vbi distinguet duplice n̄citatē p̄ditionatā et absolutā.

Hic phia discutit motū boecij ut futura incerta sic s̄t p̄tingentia p̄nt certe p̄sciri. Et p̄mo mouet dubitationē de hoc. et cāgit rōnem dis-

Libri quinti de consolatione philosophie

bitatiōis. 2° assignat cāz erroris. ibi
Cuius erroris cā est. Dic pmo. S^z
 tu inq̄s o boeci hoc ip̄z dubitaf an
 possit esse vlla prenotio. i. p̄scientia
 illaz rez q̄ non hnt nc̄rios exitus.
 .i. euentus. h̄ enī nllō mō videt pos-
 sibile cū vident hec dissonare. s.
 scientia et p̄tingētia. **T**u enī putas
 si p̄uideant p̄tingētia/nc̄ario ip̄a cō
 sequi/etsi nc̄itas desit mīme ea p̄sciri. et putas nil posse p̄phendi p̄scientia diuīa nī certū. Eſſ
 ea q̄ sunt incerti exitus. i. euentus sic p̄tingētia si p̄uident illa q̄i certa. tu putas illud esse cali-
 gine op̄ionis nō vītātē scie. t̄ in h̄ tu deciperis. cuius deceptōis cā est error tuus circa iudiciū
 cognitionis. Credis enī diversū esse ab integratē scie/aliꝝ arbitrarī rē q̄ se habeat. t̄ i. h̄ erras

Nō q̄ qr̄ nos nō possum⁹ futura p̄tingētia certe p̄cognoscē; putamus s̄līter dñm hoc nō posse
Res enī eodē mō se h̄ns: diversimode a diversis p̄t cognosci. vñ cognoscere rē aliꝝ q̄ se h̄z ex-
 pte rei cognite nō est scia. s. cognoscē rē aliꝝ q̄ se habeat ex pte p̄gnoscentis bene ē scietia t̄ sic
 futura p̄tingētia h̄z in se sint̄incerta. p̄nt tame presciri a deo sine errore falsitatis.

Hic afflīgt cām erroris. **A**bi nō
 q̄ cā erroris q̄re putam⁹ futura in-
 certa nō posse certe p̄sciri. qr̄ putaē
 q̄ facultas cognitionis sit fm facul-
 tate rei cognite nō ipsius coḡscen-
 tis qđ est falso. **P**rimo ḡ p̄mittit
 hm̄i cām erroris. 2° improbat ip̄m ibi. **N**ā vt hoc breui. **D**ic p̄mo. **C**uius erroris cā est qr̄ existi-
 mat q̄ oia que quisq̄ nouit: illa cognosci tm̄ ex vi et natura ip̄loꝝ que sciunt. et nō ex vi cogno-
 scētis. qđ totū est h̄. i. p̄ trariū qr̄ res magis coḡscunt h̄z naturā coḡscētis. **O**mne enī qđ cog-
 noscēt: nō p̄phendit fm sui vim. i. fm modū sue nature h̄ potius fm facultatē coḡscētis. **N**ō
 q̄ s. cognitione esset fm facultatē rei cognite tūc res ab oib⁹ eodē mō coḡscere. et sic aliqd p̄pi-
 benderet eodē mō ab intellectu h̄uano et dīno qđ falso est. qr̄ que sunt incerta p̄prehensione hu-
 mana: s. certa p̄prehensione diuīa. cognitione ḡ poti⁹ attendit fm facultatē potētē coḡscētis. ita
 q̄ q̄nto potētia est efficacior et certior tanto certius et limpidius rem comprehendit

Hic p̄bat q̄ facultas cognitionis
 est fm facultatē potētē coḡscētis t̄
 nō rei p̄gnite. p̄mo declarat h̄ exē-
 plis. 2° p̄bat h̄ idēz q̄ rōnē ibi negz
 id iniuria. p̄ma i duas fm duo exē-
 pla scdm ibi. **I**p̄m q̄qz. **P**rio dic⁹ q̄
 p̄gnitio fit fm facultatē p̄gscētis li-
 quet breui exēplo. nā visus aliꝝ cog-
 noscēt eandē corporis rotunditatē t̄ aliꝝ tact⁹. **I**lli ei visus manēs emin⁹. i. a lōginq̄ intuef totū cor-
 pus s̄l iactis radīs visualib⁹. **H**ic nō. s. tact⁹ coherēt t̄ p̄iunctus orbi. i. rotunditatē t̄ mot⁹ circa i-
 pluz ambitū. i. circa corpus rotundū p̄prehēdit eius rotunditatēz p̄tibus. i. q̄ p̄tes. **N**ō q̄ innuit
 duplīcē dīam int̄ modū p̄gscēdi visus t̄ tactus. **P**ria ē q̄ visus a remotis existēs coḡscit ali-
 qđ corpus rotundū. **L**actus at nō p̄gscit ip̄m nīl cōiunct⁹. **H**cdā dīa ē q̄ visus totū corporis
 simul p̄prehēdit. tact⁹ at p̄ partes. t̄lis at diversitas i coḡscēdo nō ēt si res coḡscere ex sui na-
 turā cū eadē res manet in utraq̄ cognitionē. **N**ō qđā dixerūt visionē fieri p̄ emissionē radioꝝ
 visualiū ab oculis v̄sq̄ ad rē visam. **S**ed hec opinio ē contra Aristotelē. visio enī nō fit extra-
 mītēdo sed int̄us suscipiendo. patiente enī oīq̄ sensitivo fit ip̄m videre. i. de aia. **H**ic aut loq̄
 tur opinione antiquoz̄ cū dicit q̄ visus totū corpus intuef iactis radīs.

Hic p̄t scdm exēplū i p̄tutib⁹
 coḡscētūs s̄bordinatis. 2° oīt qđ
 iste p̄tutes se habeat inūcē ibi. In q̄
 illō. **P**rio ḡ declarat quō idēz a di-
 versis potētys diversimode cōp̄res-

re etenī vident. **P**utasq̄ si p̄uidean̄/p̄sequi neces-
 sitatē. si necessitas desit/ minē presciri. nihilq̄ scientia
 p̄prehendi posse nisi certū. **O**si que incerti s̄t exitus:
 ea quasi certa p̄uident/ op̄ionis id esse caliginez: non
 scientie veritātē. **A**lit enī ac sese res habeat arbitra-
 ri: ab integratē scientie cōrdis esse diuersum.

Nō q̄ qr̄ nos nō possum⁹ futura p̄tingētia certe p̄cognoscē; putamus s̄līter dñm hoc nō posse
Res enī eodē mō se h̄ns: diversimode a diversis p̄t cognosci. vñ cognoscere rē aliꝝ q̄ se h̄z ex-
 pte rei cognite nō est scia. s. cognoscē rē aliꝝ q̄ se habeat ex pte p̄gnoscentis bene ē scietia t̄ sic
 futura p̄tingētia h̄z in se sint̄incerta. p̄nt tame presciri a deo sine errore falsitatis.

Cuius erroris cā ē. q̄ oia que quisq̄ nouit: ex ip̄oꝝ
 tm̄ vi atq̄ natura p̄gnosci estimat q̄ sciunt. qđ totū
 cōtra ē. **O**ē enī qđ p̄gnosciit non scdm sui vim. h̄ fm
 p̄gnoscentiū potius comprehendit facultatem
 hm̄i cām erroris. 2° improbat ip̄m ibi. **N**ā vt hoc breui. **D**ic p̄mo. **C**uius erroris cā est qr̄ existi-
 mat q̄ oia que quisq̄ nouit: illa cognosci tm̄ ex vi et natura ip̄loꝝ que sciunt. et nō ex vi cogno-
 scētis. qđ totū est h̄. i. p̄ trariū qr̄ res magis coḡscunt h̄z naturā coḡscētis. **O**mne enī qđ cog-
 noscēt: nō p̄phendit fm sui vim. i. fm modū sue nature h̄ potius fm facultatē coḡscētis. **N**ō
 q̄ s. cognitione esset fm facultatē rei cognite tūc res ab oib⁹ eodē mō coḡscere. et sic aliqd p̄pi-
 benderet eodē mō ab intellectu h̄uano et dīno qđ falso est. qr̄ que sunt incerta p̄prehensione hu-
 mana: s. certa p̄prehensione diuīa. cognitione ḡ poti⁹ attendit fm facultatē potētē coḡscētis. ita
 q̄ q̄nto potētia est efficacior et certior tanto certius et limpidius rem comprehendit

Nā vt hoc breui liqueat exemplo: eandē corporis ro-
 tunditatē aliter visus: alit tactus. agnoscit. **I**lle emi-
 manēs/totū simul iactis radīs intuef **H**ic nō coher-
 ens orbi atq̄ p̄iunctus circa ipsum motus ambitū
 rotunditatē partibus comprehendit

Illi ei visus manēs emin⁹. i. a lōginq̄ intuef totū cor-
 pus s̄l iactis radīs visualib⁹. **H**ic nō. s. tact⁹ coherēt t̄ p̄iunctus orbi. i. rotunditatē t̄ mot⁹ circa i-
 pluz ambitū. i. circa corpus rotundū p̄prehēdit eius rotunditatēz p̄tibus. i. q̄ p̄tes. **N**ō q̄ innuit
 duplīcē dīam int̄ modū p̄gscēdi visus t̄ tactus. **P**ria ē q̄ visus a remotis existēs coḡscit ali-
 qđ corpus rotundū. **L**actus at nō p̄gscit ip̄m nīl cōiunct⁹. **H**cdā dīa ē q̄ visus totū corporis
 simul p̄prehēdit. tact⁹ at p̄ partes. t̄lis at diversitas i coḡscēdo nō ēt si res coḡscere ex sui na-
 turā cū eadē res manet in utraq̄ cognitionē. **N**ō qđā dixerūt visionē fieri p̄ emissionē radioꝝ

visualiū ab oculis v̄sq̄ ad rē visam. **S**ed hec opinio ē contra Aristotelē. visio enī nō fit extra-
 mītēdo sed int̄us suscipiendo. patiente enī oīq̄ sensitivo fit ip̄m videre. i. de aia. **H**ic aut loq̄
 tur opinione antiquoz̄ cū dicit q̄ visus totū corpus intuef iactis radīs.

Ip̄m q̄ hōiem aliter sensus: alit imaginatio: alit ra-
 tio. alit intelligentia contuet. **S**ensus enīz figurā in
 subiecta materia p̄sticuta. **I**maginatio nō solam sine

Prosa quarta

materia iudicat figurā. Ratio vero hāc q̄q̄ trāscēdit. spēm q̄ ipam que singularib⁹ inest: vniuersali p̄sideratione perpendit. Intelligentie vero celso: ocul⁹ exi- stit. Supgressa nāq̄ vniuersitatis ambitū: ipsaz illā simplicem formam pura mentis acie contuet.

exterior sic visus iudicat figurā hoīs in vniuersali materia. i.e. i sensibili materia. s. imaginatio solaz figurā oīdit sine materia. i.e. absentia rei materialis. Rō vero hāc imaginatiōne trāscendit ipaz culus vero. i. p̄sideratio intelligentie ē excelsior q̄ intelligētia dīna supgressa ambitū vniuersitatis q̄ existit in singularibus illā simplicē formā. l. ideā hoīs q̄ est in mente dīna p̄tueſt acie. i. specula tātu. istud at exemplū fuit de vñtibus p̄gscitiis nō s̄bordinatis sic de visu et aialibus. imaginatio q̄ em inest aialibus p̄fectis. ratio que tm̄ est in hoībus. et intelligētia p̄ quā intelligit diuinā cognitionē. Iste vñtutes habet diuersum modū cognoscēdi eandez rem. l. hoīez vt declarat in līra. qd̄ nō esset nisi cognitio fieret fm̄ facultatē vñtū p̄gscientiū nō rei cognite. In q̄ illud maxie p̄siderandū ē. Nā supior p̄prehendēdi vis amplectit inferiorē. inferior vero ad supiorē nullo mō p̄surget. Nec enī sensus aliqd extra materiā valet vel vniuersales species imaginatio p̄tueſt. vel rō capit simplicē formaz. s. intelligētia q̄si desup spectas. cōcepta forma. q̄ s̄bunt etiā cūcta dijudicat. sed eo mō quo formā ipaz q̄ nulli alij nota eē potēat: p̄prehendit. Nā et rōnis vniuersum. et imaginatiōis figurā. et materiale sensibile p̄gnoscit. Nec rōne vñtēs nec imaginatiōe nec sensibus. sed illo uno istu mētis formaliter (vt ita dicam) cūcta p̄spiciens p̄t simplicē. i. vniuersalē formā. Intelligentia at diuia q̄i desup spectas cū sit in suō mo ḡdu cog- nitionis: ipa p̄cepta forma idealis dijudicat etiā cūcta que subsunt illi forme ut cognoscedo ideā hoīs cognoscit oīa que st̄ in hoīe. s. eo mō p̄phendit ipam formā q̄ mō nulli inferiori vñtui no- ta esse poterit. nā ipsa cogic̄t vniuersū i. vniuersalē formā rōnis et figurā imaginatiōis. et mate- riale sensibile qd̄ spectat ad sensū exteriorē nō vñtēs rōne nec imaginatione sensibus. s. p̄spici- ens cūcta uno iatu mētis. i. absq; discursu cogic̄t. qd̄ nō facit rō. Nō q̄ q̄ vñtus supior vñtutes includit inferiorē sic tetragonū includit trigonū. vt p3. 2. de aīa. iō q̄cqd̄ p̄ vñtus inferior: p̄t et supior: et magis. qz mō magis vniuersali p̄phēdit. qd̄ inferior mō magis p̄ticulari. l. nō ecōuer so. iō que p̄t intelligētia hūana p̄phēdē p̄t et diuia intelligentia licet nō econuerso. iō q̄ p̄t intelli- getia hūana p̄phēdē p̄t et diuia intelligentia. l. nō ecōuerso.

Ratio qz cuiq̄ qd̄ vniuersale respicit: nec imaginatio- ne. nec sensibus vñtēs: imaginabilia vel sensibilia cō- prehendit. Nec est enī que p̄ceptionis sue vniuersale ita diffinit. hō ē aial bipes rōnale. Que cū vniuersa- lis notio sit. tum imaginabile sensibileq̄ eē rē null⁹ ignorat. qd̄ illa: nō imaginatiōe vel sensu. s. in rōnali

Hic ponit scđm exēplū in vñtutib⁹ p̄gscitiis s̄bordinatis. scđo oīt quō iste vñtutes se habeāt iuicez ibi. In q̄ illd. P̄rio ḡ declarat quō idē a diuersis potētūs diuersimode p̄ prehēdit. d. H̄elus exterior alit p̄tueſt ipz hoīez. alit imaginatio. alit rō. alit intelligentia dīna. H̄elus ei

Dic oīt phia quō dīce vñtutes p̄gscitiue se habet ad iuicez. oīs q̄cqd̄ p̄t vñtus inferior p̄t etiā et supior. et aplius. Et p̄mo h̄ oīt de intelligentia respectu alias vñtutum. Scđo oīt idem de rōne. scđa ibi. Rō qz. P̄rio dīc. In q̄. i. in ordine istaz vñtū illd̄ ē marie p̄sideradū q̄ vis p̄prehēdendi supior āplectitur ī se inferiorē. qz vñtus supior cog- noscit oē illud qd̄ inferior. Inferior at nō p̄surget ad supiorē ita ut app̄hendat illud qd̄ supior. qd̄ manifeſtat in exemplo. d. Neḡ enī vllus sensus aliqd̄ valet app̄hendē ex ma- teriā et imaginatio p̄tueſt spēs vñ- uersales. i. minus p̄ticulares. s. rō ca- pit simplicē. i. vniuersalē formā. Intelligentia at diuia q̄i desup spectas cū sit in suō mo ḡdu cog- nitionis: ipa p̄cepta forma idealis dijudicat etiā cūcta que subsunt illi forme ut cognoscedo ideā hoīs cognoscit oīa que st̄ in hoīe. s. eo mō p̄phendit ipam formā q̄ mō nulli inferiori vñtui no- ta esse poterit. nā ipsa cogic̄t vniuersū i. vniuersalē formā rōnis et figurā imaginatiōis. et mate- riale sensibile qd̄ spectat ad sensū exteriorē nō vñtēs rōne nec imaginatione sensibus. s. p̄spici- ens cūcta uno iatu mētis. i. absq; discursu cogic̄t. qd̄ nō facit rō. Nō q̄ q̄ vñtus supior vñtutes includit inferiorē sic tetragonū includit trigonū. vt p3. 2. de aīa. iō q̄cqd̄ p̄ vñtus inferior: p̄t et supior: et magis. qz mō magis vniuersali p̄phēdit. qd̄ inferior mō magis p̄ticulari. l. nō ecōuer so. iō que p̄t intelligētia hūana p̄phēdē p̄t et diuia intelligentia licet nō econuerso. iō q̄ p̄t intelli- getia hūana p̄phēdē p̄t et diuia intelligentia. l. nō ecōuerso.

Hic oīt idem de rōne q̄ s̄c iteli- ligentia p̄phēdit alias tres vñtutes inferiores. s̄c rō etiā p̄phēdit sub se alias duas. l. imaginationē et sen- sū. d. q̄ rō p̄cipit qd̄ vñtēs nō vñtēs i. imaginatione nec sensib⁹ et p̄phēdit imaginabilia et sensibilia vñtēs p̄phen- sione. Nec enī ē rō q̄ ita diffinit vñtēs sue p̄ceptionis hō ē aial bipes rōnale. q̄ diffō cū sit vñtēs notio. i. notifica

Libri quinti de consolatione philosophie

eo tñ nll's etiā ignorat rē ecē imagi-
nabilēz sensiblē q̄ hac diffōne expli-
cat. Illa rō p̄siderat vle non vrens
imaginatione vel sensu b̄ rōnali cō-
ceptione. Tūc oñt q̄ sic rō p̄phen-
dit imaginationēz sensu. sic imagina-
tio sensum p̄phendit. d. Imaginatio
q̄z tamēs p̄ quis sumplit exordiu-
z ex sensibus vſendiz formādi figuraz. tñ absentē sensu exteriori imaginatio collustrat. i. cognoscit
queq; sensibilia. nō sensibili b̄ imagaria rōne iudicādi. Et tūc p̄cludit d. Vides ne igit̄ quō cū
cta potius vran̄ sua. i. p̄pria facultate i cogscendo q̄z facultate eoz q̄ cogscunt. Nō q̄ licet rō
in p̄phendendo suū vle nō vtae imaginationēz sensu. tñ in actu suo p̄lupponit imagine et sensu
q̄z nihil est in intellectu nisi fuerit in sensu. Siliter l̄z imaginatio in sua opatione no vtae sensu
tñ p̄lupponit sensu fuisse in actu q̄z phantasia quā b̄ vocat imaginationē ē motus factus a sensu
b̄m actu. ex. y. de aia.

Nic p̄firms dictū suū p̄ rōnē. d.
Illiud. s. q̄ res cognoscit nō b̄m sui
naturā b̄m naturā cogscēntis: illō
cōtingit iuria. i. irrōnabilit̄. Nā cū
oē iudiciū cognitionis sit actus et opatio iudicatis. i. potētie cogscitue necesse ē vt q̄s q̄ cogscē
p̄ficiat suā operā. i. suā opationē cogscēndi nō ex aliena p̄tāte. s. rei cognite b̄ ex p̄pria p̄tāte. i. ex
vtute cogscēntis. Nō q̄ ex l̄ra forma talia rō. Dis actus et opatio sequit p̄ditionē illius potē
tēcie cui⁹ ē actus et opatio. b̄ indicare siue cogscere est actus et opatio potētie cogscēntis et no rei
cognite. q̄ indicare et cogscē sequit modū p̄ditionēz potētie cogscēntis et no rei cognite.

Illiud est metz q̄rtū h̄ q̄nti qđ dī
glyconicū ab inuetore. choriābicus
a pede pdnante. In q̄ metro impro-
bat opionē stoicoz ex q̄ videt seq̄ p̄
rū dictis suis. Fuit enī opio stoico/
rū q̄ cognitione intellectia solū p̄fice/
ret ex b̄ q̄ corpora exteriora suas sili-
tudines imprimant in mentem ita vt
mens solū se habeat i rōne patētis
et res ex in rōne agētis. Ex q̄ sequi-
tur cū patēs b̄hat ad naturā agen-
tis et nō ecōuerso. q̄ cognitione seq̄ref
naturā rei cognite et nō naturā cog-
noscētis qđ est ī dicta. P̄rio ḡ poi-
nit opionē stoicoz. 2° improbat eas
ibi. Sed mens. P̄rio dīc Quondā
porticus attulit senes. s. stoicos q̄ di-
cebant senes p̄p̄t maturitatē moꝝ. senes inquā nimū obscuros supple i sen-
tētis. q̄ stoici credebāt sc̄lus et imagines. i. rex sensibiliū formas imp̄mi mē-
tibus et corpib⁹ extimis. i. exterioribus. et posuerūt corpora illa eo mō im-
primē imagines metibus vt quondā mos fuit alicui scribenti celeri stilo fi-
gere pressas l̄ras equore. i. in planicie pagine q̄ pagina nullas p̄us notas
hēbat. Nō q̄ stoici dicunt a stoia grece qđ est porticus l̄tē. q̄ Athenis
in manifestissima porticuz alijs locis publicis stoici disputare solebant. il-
li posuerūt aiaz tñ h̄ se in rōne patētis respectu rex exteroz. et q̄z cog-
nitio magis videt sequi vtutē acti-
uā q̄z passiuā. i. ōm eos cognitione po-
tius dī attendi b̄z facultate rei cog-
nitie q̄ est actua q̄z aia cogscēntis q̄
est passiuā.

conceptiōe p̄siderat. Imaginatio quōd p̄tēsi ex sen-
sib⁹ v̄isendiq; figuraz sumplit exordiuz. sensu tñ ab-
sente: sensibilia q̄z collustrat. nō sensibili b̄ imagina-
tia rōe iudicādi. Vides ne igit̄ vt i p̄gnoscēdo. cūcta
sua poti⁹ facultate q̄z eoz q̄ p̄gnoscant̄: vran̄.

Neq; id iniuria. Nā cū omne iudicium iudicantis a/
ctus existat: necesse est vt suā quisq; operā nō ex ali/
ena sed propria potestate perficiat.

Mētrū glyconiu⁹.

Sed mens si
Q uoniam portic⁹ attulit
Obscuros nimū senes
Qui sensus et imagines
Et corporibus extimis
Credant mentibus imprimi
Ult quondam celeri stilo
Mos est equore pagine
Que nullas habeat notas

Dressas figere litteras.
Sed mens si p̄p̄is vigens
Nihil motibus explicat.

Sed tantum patiens facit

Hic improbat hāc
opionē. 2° ponit sua
vitāte ibi. Nec ē effi-
ciens. P̄rio ḡ dedu-
cit ad plā incōueniē-
tia istam opionez. d.
H̄z si mens vigen-
tis nihil explicat p̄p̄is
motibus. i. si nullā a/
ctionē p̄p̄iaz h̄z. b̄ tñ
iacet patiens subdia
notis. i. silitudib⁹ cor-
poz. et si ip̄a reddit. i.
rep̄ntat cassas imagi-
nes rex. i. silitudines
in vicez speculi. i. ad
modū speculi. Tunc
q̄rit vnde vigeret hec
notio. i. cognitione ani-
mis q̄z aia est cernēs
oia nō tñ corporalia. b̄
etiā incorpalia. Nō
q̄ primū incōueniē
est. Si cognitione intel-
lectiva fieret p̄ solam im-
pressionem corpori i aia
tūc nō esset v̄tus p̄ quaz
a. cogsceret incorpalia

Libri quinti de consolatione philosophie

in qua pbat spēalit diuinā cognitio
nē esse fīm modū cogscētis t nō rei
cognite.2° ont insufficiētis eoz q̄ ex
nō mō cogscēdi improbat puidetia
dīna ibi. Quid igit̄ Prio fac qđ di
ctū ē.2° ifert duas p̄clones ibi Hac
itaq̄. Prio dīc Si in sentiēdis.i.in
cogscēdis corpib⁹ anim⁹ n̄ nō
tm̄ insignit.i.afficiē passiōe corpis
s ex sua vi indicat passionē sbiectaz
corpi. ita q̄ i cogscēdo sequit p̄p̄n
motū q̄uis q̄litates obiecte forinsecus
afficiat.i.ūmutent instra.i.organa sensuū et passio corpis
ācedat vigorē agētis aī q̄ passio p̄uocet actū mentis i se et excitet formas ininsecus q̄lescentes
Si hoc ē in aio nōrō multo magis ea q̄ absoluta s̄t cūtis affectionib⁹.i.q̄litatibus corpoz.sic in
telligētie separate et p̄cipue deus illa i discernēdo non p̄sequunt obiecta extrinsecus.s expedi
unt.i.p̄ficiunt actū sue mētis.i.opatiōne intellecūa fīm naturā p̄p̄ia. Nō q̄ ex līra p̄t sic argui.
Si id de quo minus videſ inesse inest et de q̄ magis.s minus videſ q̄ animus n̄ in cognoscē
do sequat motū suū et nō rei cognitē t tñ sequit facultatē sue cognitōis.g multo magis intelli
gentia diuina sequit i cognoscendo p̄p̄n motū sue cognitionis q̄ ipsius rei cognitē.
Hic infert duas p̄clones ex p̄missis
d. Exq̄ cognitio sequit naturā cog
noscentis t nō rei cognitē. t cū cog
noscentia sūt diuersa fīm naturā.03
diuersis cogscētibus p̄uenire diuer
sas cognitiones. Un̄ dicit Hac itaq̄
rōne qz cognitio sequit naturā cog
noscentis multiplices cognitiones ces
serūt diuersis ac differentib⁹ substā
tis.sensus enī solus destitut⁹ alijs
cognitionibus:cessit aiantibus imo
bilis q̄lia s̄t conche maris t q̄cun
q̄ nutriunt herētia saxis. Imagina
tio nō cessit mobilis beluis q̄ mo
tient motu p̄gressivo q̄bus videſ in
esse affectus.i.appetit⁹ fugiēdi ma
lū vel appetendi bonū. Rō nō qua p̄phendim⁹ vniuersale tm̄ ē hūani generis; sic intelligētia ē
diuini generis. Lūc ponit scđam p̄clusionē q̄ illa cognitione est notior et nobilior q̄ nō solū app̄/
hendit p̄p̄n obiectū s̄t iā obiecta aliaz noticiaz.i.cognitionuz. Un̄ dīc Quo fit vt ea notio.i.
cognitione prestet.i.nobilior sit q̄ suapte natura.i.p̄p̄ia natura nō mō.t.nō tm̄mō p̄p̄n obiectuz
cogscit s̄t iā cognoscit sbiecta ceteraz noticiaz. Nō circa p̄mā p̄clonem q̄ cū actūt opati
ones diuersifcent fīm diuersitatē agentiūt opantiū:sequit si agentia t operantia sint diuersa q̄
hūt diuersas opatiōnes t cognitiones. p̄p̄ q̄ sensus sine alijs cognitionibus cessit aialibus im
mobilibns. Et accipit hic sensus stricte p̄ app̄hensione sensitua q̄ solū īmutat ad p̄ntiam sensi
bilis. Sic enī distinguit p̄ imaginatione q̄ nō tm̄ app̄hendit rē p̄ntem s̄t iā absentē. Nō cir
ca scđam p̄clonem q̄ q̄cunq̄ potētia p̄la cogscit: videt esse p̄stantior ea q̄ cogscit pauciora. Si
ḡ aliq̄ potentia cogscit p̄p̄n obiectū t cū hoc obiecta aliaz potentiaz inferiorū sic est intelligē
tia diuina nō ecōuerso sequit q̄ potentia supior p̄la cogscens sit nobilior inferiori.

Dic p̄hia oīe insufficiētaz eoz q̄
ex s̄t mō cogscēdi nōrō improbat di
uinā puidetia.2° hortat nos ad
siderandū modū diuine cognitionis.
ibi. Quare in illius. Prio manife
stat insufficiētia eoz p̄ sile.2° appli
cat illō sile ad p̄positū. ibi. Hile est

qualitates.animiq̄ agentis vigorē passio corpis an
tecedat que in se actū.mētis p̄uocet.excitetq̄ interiz
q̄lescentes ininsecus formas.s̄i in sentiēdis inquā cor
porib⁹/anim⁹ nō passione īsignit: s̄ ex sua vi subiecta
corpori indicat passionē .quanto magis ea que cūtis
corporū affectionib⁹/absoluta sunt:i discernendo nō
obiecta ext̄nsec sequunt. s̄ actū sue mētis expedit?
motū q̄uis q̄litates obiecte forinsecus afficiat.i.ūmutent instra.i.organa sensuū et passio corpis

ācedat vigorē agētis aī q̄ passio p̄uocet actū mentis i se et excitet formas ininsecus q̄lescentes
Si hoc ē in aio nōrō multo magis ea q̄ absoluta s̄t cūtis affectionib⁹.i.q̄litatibus corpoz.sic in
telligētie separate et p̄cipue deus illa i discernēdo non p̄sequunt obiecta extrinsecus.s expedi
unt.i.p̄ficiunt actū sue mētis.i.opatiōne intellecūa fīm naturā p̄p̄ia. Nō q̄ ex līra p̄t sic argui.
Si id de quo minus videſ inesse inest et de q̄ magis.s minus videſ q̄ animus n̄ in cognoscē
do sequat motū suū et nō rei cognitē t tñ sequit facultatē sue cognitōis.g multo magis intelli
gentia diuina sequit i cognoscendo p̄p̄n motū sue cognitionis q̄ ipsius rei cognitē.

Hac itaq̄ ratione multiplices cognitiones: diuersis
ac differentibus cessere substātis. Sensus enim sol⁹
cūtis alijs cognitionib⁹ destitut⁹ īmobilibus astanti
bus cessit q̄les sunt conche maris.que q̄ alia saxis he
rētia nutriunt. Imaginatio nō mobilis beluis q̄b⁹
iam inesse fugiēdi appetēdi ve alijs videſ affectus
Ratio vero humani tm̄ generis est. sicut intelligē
tia sola diuini. Quo fit vt ea noticia ceteris prestet que
suapte natura non modo p̄p̄n s̄t ceterarum quoq̄
noticiarum subiecta cognoscit.

Nō circa p̄mā p̄clonem q̄ cū actūt opati
ones diuersifcent fīm diuersitatē agentiūt opantiū:sequit si agentia t operantia sint diuersa q̄
hūt diuersas opatiōnes t cognitiones. p̄p̄ q̄ sensus sine alijs cognitionibus cessit aialibus im
mobilibns. Et accipit hic sensus stricte p̄ app̄hensione sensitua q̄ solū īmutat ad p̄ntiam sensi
bilis. Sic enī distinguit p̄ imaginatione q̄ nō tm̄ app̄hendit rē p̄ntem s̄t iā absentē. Nō cir
ca scđam p̄clonem q̄ q̄cunq̄ potētia p̄la cogscit: videt esse p̄stantior ea q̄ cogscit pauciora. Si
ḡ aliq̄ potentia cogscit p̄p̄n obiectū t cū hoc obiecta aliaz potentiaz inferiorū sic est intelligē
tia diuina nō ecōuerso sequit q̄ potentia supior p̄la cogscens sit nobilior inferiori.

Quid igit̄ si rōcinationi sensus imaginatioq̄ refragē
tur.nihil eē illud vniuersale dicentes.qđ se se intueri
rō putet! Quod enim sensibile vel imaginabile est:id
vniuersuz eē nō posse. Aut igit̄ rationis verum esse

Prosa quinta

indicis nec quod est sensibile, aut quod sibi notum sit plus
ra sensib^o et imaginationi est subiecta inanem pceptis
onem esse rationis. que quod sensibile sit ac singulare quod
quoddam universalē consideret. Ad hec si ratione ptra respo-
deat se quidem et quod sensibile et quod imaginabile sit: in
universalitate ratione pspicere. illi non ad universalitatis
cognitionē aspirare non posse. quod eorum notio corporeas
figuras non possit excedere. De rebus vero cognitionē fir-
miori potius pfectioris iudicio est credendum. In hu-
ismodi igitur lice nos quibus tam rationandi quod imagi-
nandi etiam sentiendis vis inest, nonne rationis po-
tius causam probaremus?

Et esse verum, et quod ratio nec quod est sensibile quod est absurdum. Aut quod notum est sibi, et sensuum et imaginatio-
rum est subiecta sensib^o et imaginationi quod non est sensibilitas, credes ne pceptionē rationis est inanē quod si-
derat illud quod est sensibile et singulare quod quoddam vnde. Ad hec si ratione rūdeat se pspicere in ratione vnde quod
est sensibile et imaginabile. illa vero sensuum et imaginationē non posse aspirare, id puenire ad cognitionē
vnde quod cognitionis eorum non excedit figurās corporeas, et dicēt ratione potius esse credendum firmiori
et pfectiori iudicio rex. In hīmodi igitur lice, si in sensuum et imaginationē ex una pte et rationem ex altera
pce, nos quibus inest talis vis rationandi quod imaginandi et sentiendi nonne potius probaremus casum rationis
et reputaremus motū sensuum et imaginationis esse insufficiētiā, quod dicat immo. Non ergo iudicio no-
bilioris potentie potius est astandū quod iudicio potentie ignobilioris, cum igitur ratione sit potentia nobili-
or, quod sensuum et imaginatio eo quod ratione pphendit pprīū obiectū, et obiectū sensuum et imaginatio-
rum, et potius astandū est iudicio rationis quod potentiaz inferiorum.

Hic est ergo humana ratio diuinā intelligentiā futura nisi ut ipsa cognoscit, non putat inteneri. Nam ita disseris.
Si qua certos ac necessarios hinc non videant eueni-
tus: ea certo euentura psciri nequeat. Nam igitur rerū
nullā est prescientia, quā si etiam in his esse credamus: ni-
hil erit quod non ex necessitate pueniat. Si igitur ut rationis
participes sumus, ita diuine iudicium metis habere
possimus sicut imaginationes sensus quod ratione cedere
oportere indicauimus. sic diuine sese meti humanam
summittere rationem iustissimum censeremus

rationi, sic censeremus, id iudicaremus iustissimum humane rationi se summittē diuinę meti. Non ergo sile est de
iudicio sensuum et imaginatio-ris respectu rationis, et rationis respectu intelligentie diuinae. Nam sensui et ima-
ginationi videat quod ratione taliter non possit pphendere nisi sic ipsa pphendit, quod tamen falsū est. Hic siliter
videat ratione humane quod intelligentia diuină non possit res incertas cogiscere aliter quod ipsa cogiscit quod fal-
sum est. Nam que ratione humana incerte cogiscit, intelligentia diuina certa apprehendit.

Quare in illius summe intelligentie cacumen si possimus erigamur. Illic enim ratio videbit quod in se non pte
ad cognitionē diuinae intelligentie. Quare si possumus erigamur per dīli-
nū tūq

Gloria autem quā intendit talis est
Sensus et imaginatio sive cognitiones
inferiores quod ratione. Qui ergo sensus et ima-
ginationi vellent iudicare modū cog-
noscendi rationis ex modo cogiscendi p
prio, et dicēt quod vnde nihil esset quod ratione
apprehendit, vel si vero esset iudicium rationis vel esset ptcularis et sensibile,
ratio ratione dicet ptcularis. Manifestum est
quod nos quod vigemus utramque cognitionē
potius assentiremus ratione iudicando
motū sensuum et imaginationis est insufficiens. Dic ergo Quid igitur si sensus
et imaginatio refragent, id est dicant ratione
ne dicentes nihil esse vnde id quod ratione p
patur se intueri sic arguedo. Non enim est
sensibile aut imaginabile id non posse
esse vnde hinc iudicium sensus et imagi-
nationis. Aut igitur iudicium rationis nce
est esse vero, et quod ratione nec quod est sensibile quod est absurdum. Aut quod notum est sibi, et sensuum et imaginatio-
rum est subiecta sensib^o et imaginationi quod non est sensibilitas, credes ne pceptionē rationis est inanē quod si-
derat illud quod est sensibile et singulare quod quoddam vnde. Ad hec si ratione rūdeat se pspicere in ratione vnde quod
est sensibile et imaginabile. illa vero sensuum et imaginationē non posse aspirare, id puenire ad cognitionē
vnde quod cognitionis eorum non excedit figurās corporeas, et dicēt ratione potius esse credendum firmiori
et pfectiori iudicio rex. In hīmodi igitur lice, si in sensuum et imaginationē ex una pte et rationem ex altera
pce, nos quibus inest talis vis rationandi quod imaginandi et sentiendi nonne potius probaremus casum rationis
et reputaremus motū sensuum et imaginationis esse insufficiētiā, quod dicat immo. Non ergo iudicio no-
bilioris potentie potius est astandū quod iudicio potentie ignobilioris, cum igitur ratione sit potentia nobili-
or, quod sensuum et imaginatio eo quod ratione pphendit pprīū obiectū, et obiectū sensuum et imaginatio-
rum, et potius astandū est iudicio rationis quod potentiaz inferiorum.

Hic applicat illud sile ad ppositū
et dicit Illud quod est dictum de sensu
et imaginatione respectu rationis sile
est ei ergo humana ratione nihil putat diuinā
intelligentiā intueri nisi ut ipsa ratione
cognoscit quod apparet ex ipso modo ar-
guendi. Nam ita disseris. Iarguis si quod
videant non habere certos et nūcias
euentus. talia nequeant presciri
certe euentura. Igitur taliter rerū nullā
est prescientia, quā scilicet prescientia si cre-
dimus est in his, nihil erit quod non p
ueniat ex nūcitate. Si igitur sic sumus
participes rationis ita possemus hinc iudi-
cium diuinę meti, sic nunc iudicamus
imaginationē et sensus oportere cedere
rationi, sic censeremus, id iudicaremus iustissimum humane rationi se summittē diuinę meti. Non ergo sile est de
iudicio sensuum et imaginatio-ris respectu rationis, et rationis respectu intelligentie diuinae. Nam sensui et ima-
ginationi videat quod ratione taliter non possit pphendere nisi sic ipsa pphendit, quod tamen falsū est. Hic siliter
videat ratione humane quod intelligentia diuină non possit res incertas cogiscere aliter quod ipsa cogiscit quod fal-
sum est. Nam que ratione humana incerte cogiscit, intelligentia diuina certa apprehendit.

Vic p̄hia hōrā ut erigamus nos
ad cognitionē diuinae intelligentie. D.

Quare si possumus erigamur per dīli-
nū tūq

Libri quinti Metr̄ quintum et

gentez p̄siderationē i caumen illi⁹
fūme intelligentie. s. diuie. illic enim
rō videbit qd̄ in se nō p̄ intueri. s.
quō certa ⁊ definita p̄notio dei cog-
noscat illa q̄ non h̄nt certos exitus.
et illud nō erit opio. s. poti⁹ erit sim-
plicitas sūme sc̄e nullis fminis inclusa qz simplicitas sūme sapie ē infinita.

Id aut̄ est quonā modo etia⁹ que certos exi-
tus non habent: certa tñ videat ac definita p̄notio
neq; id sit opinio. s. sumime potius scientie nullis ter-
minis inclusa simplicitas

Hic incipit qntū metr̄ hui⁹ qnti
qd̄ dī archilochiū ab inuictore. da/
tylicum a pede p̄duante. In q̄ oīt
hoiem esse dispositū ad p̄templatio-
nē celestii ex figura corporis sui. ⁊ p̄
mo describit figurā cor: palem alia⁹
bestiar̄. ⁊ figuram hois ibi. Unica
gens. P̄do dic. Aialia p̄meant ter-
ras q̄varij. i. valde varijs figuris.
nāq; alia aialia extento corpe sic s̄e
serpentes et reptilia. illa verrunt. i.
vertut puluerē. ⁊ incitata. i. mota vi
pectoris trahunt p̄tinū sulcū supple
in puluere. H̄nt alia aialia qbus in
est vaga leuitas alaz q̄ s̄berant ve-
tos ⁊ enatant. i. enseunt liqdo volas-
tu spacia lōgi etheris. i. acris. H̄nt
alia q̄ gaudent vestigia pressisse so-
lo. i. tre gressibus suis. et trāsmittē. i. p̄transire virides campos. et gaudēt subire silvas q̄ oia aia-
lia l̄z videoas ea diserepare varijs formis. tñ facies coz prona. i. ad frā incliata valet ingrauare
i. inq̄uatos ondē sensus hebetes. i. brutaless. Nō q̄ phia tangit tria genera aialū. i. reptilia. vo-
latilia. et gressibilia. que l̄z differant i formis q̄ quedā formant ad reptandū vt serpētes. quedā
ad volandū vt aues. qdā ad ḡdiendū vt bestie. tñ in l̄ oia p̄ueniūt q̄ h̄nt faciē inclinataz ad frā.

Hic describit figurā hois. d. Uni-
ca gens hoim. i. solū gen⁹ hūam le-
uat celsū cacumē. i. caput sun̄ altius
et leuis stat recto. i. erecto corpe. et
despicit fras vultu elenato ad celū.
tu hō frenus q̄ recto corpe petis ce-
lū. et exeris. i. erigis frontē. Nec re-
cta figura admonet te q̄ tu desipis
nisi etiā feras. i. extollas animū tuū
in sublime. i. celestia. ne mens gra-
uata. i. quēdine deppressa pessum. i. sub pedib⁹ v̄l subtus. Et est pessum aduerbiū loci. ne illa mē
sidat. i. resideat inferior corpe leuato celsius. Nō cū hō h̄at figurā corporis erectā ad celū si aia
nō erigeret ad p̄templationē celestii: viderecorpus esse nobilissima. Nō fm Ail. in xvi. de
aialibus Nō int oia aialia h̄z figurā rectilinearē. de qua figura etiā loquif. Quidt⁹ i li. metamor-
phoseos dicēs. Pronā cū spectat aialia cetera frā. Os homini sublime dedit celūq; vidē. Juste
et erectos ad sidera tollē vultus

Hic incipit sex̄ psa et ultima h̄⁹
qnti. in q̄ defminat vītate de p̄passi-
bilitate p̄scie diuie ⁊ liberi arbitrij ⁊
p̄mo ponit sua defminationē. ⁊ sub
iūgit vīlē exhortationē circa finez
libri ibi Auersamī igif. Primo one
modū diuie cognitōis. ⁊ soluit obis

Nō q̄ si cognitio
sequeret facultatem rei cognitie ⁊ nō p̄ventis coḡsentis. tñ sic rō hūana cognoscit futura p̄tingē-
tia incerte. sic sūliter intelligētia diuina ea incerte coḡscet. s. qz facultas cognitionū ē fm facul-
tate h̄tūtū coḡsentū. et intelligentia diuina in coḡscendo excedit rōnē humāna. poterit ipa cer-
te coḡscere q̄ rō humāna incerte coḡscit

Metrū archilochiū p̄stans tettame iro bucolico et tribus crocheis.

Quā varijs terras aialia permeant figuris
Manq; alia extento st corge puluerēq; ver-
Continuū qz trahunt vi pectoris incitata sulcū. Trunt
Sunt quibus alaz leuitas vaga verberet qz ventos
Et liquido longi spacia etheris enatet volatu
Hec pressisse solo vestigia gressibus qz gaudent.
Vel virides campos transmittere vel subire silvas.
Que varijs videoas licet omnia discrepare formis
Prona tamē facies hebetes valet ingrauare sensus
lo. i. tre gressibus suis. et trāsmittē. i. p̄transire virides campos. et gaudēt subire silvas q̄ oia aia-
lia l̄z videoas ea diserepare varijs formis. tñ facies coz prona. i. ad frā incliata valet ingrauare
i. inq̄uatos ondē sensus hebetes. i. brutaless. Nō q̄ phia tangit tria genera aialū. i. reptilia. vo-
latilia. et gressibilia. que l̄z differant i formis q̄ quedā formant ad reptandū vt serpētes. quedā
ad volandū vt aues. qdā ad ḡdiendū vt bestie. tñ in l̄ oia p̄ueniūt q̄ h̄nt faciē inclinataz ad frā.

Unica gens hominum celsum leuat altius cacumen
Atq; leuis recto stat corpore despicioq; terras
Hec nisi terrenus male desipis admonet figura
Qui recto cclum vultu petis. exerisq; frontem.
In sublime feras animū quoq; ne grauata pessum
Inferior sidat mens corpore celsius leuato.

Nō cū hō h̄at figurā corporis erectā ad celū si aia
nō erigeret ad p̄templationē celestii: viderecorpus esse nobilissima. Nō fm Ail. in xvi. de
aialibus Nō int oia aialia h̄z figurā rectilinearē. de qua figura etiā loquif. Quidt⁹ i li. metamor-
phoseos dicēs. Os homini sublime dedit celūq; vidē. Juste
et erectos ad sidera tollē vultus

Quā varijs vti paulo aīi monstratū est. om̄e
qz sc̄t. nō ex sua h̄z ex p̄pendentium natura

Prosa ferta

cognoscit: intueamur nūc qntuz fas est: qd sit diuine substātie status. vt quenā etiā scia eius sit possimus agnoscē. Denī igit̄ eternū esse cūctoz rōne degentū pmune iudiciū est. Quid sit igit̄ eternitas p̄sideremus Hec enī nob̄ naturā parit diuinā sciam q̄ patefecit.

determinat de ea ibi Eternitas igit̄. Et P̄rio dīc. Qm̄ m̄fratū ē paulo an̄ q̄ oē qd scit: cogscit nō ex sui natura. i. nō ex natura rei scite s̄ ex natura cognoscitū. intueamur nūc qntū fas ē qd sit statū diuine essentie v̄l s̄bne vt possim̄ agnoscē q̄ sit eī scia. Et s̄bdit q̄ cōe iudiciū cūctoz degentū. i. vte tūn̄ rōne est deū eē eternū. iō p̄siderem̄ qd sit eternitas. hec enī nob̄ patefacit naturāz diuinā sciam

Nō q̄ q̄ eternitas dei z naturāz scia dei nō dānt b̄z s̄bnam; iō cognita eternitate cognoscit natu-

ra et scientia dei.

Eternitas igit̄ ē interminabilis vite tota simul et p/

fecta possessio nit eī diffōnem. 2° declarat eaz ibi. Qd si ex collatōne. P̄rio dīc. Eternitas

ē possessio vite inēmiabilis exis tō sil' z p̄fca. Nō b̄z Elbū sup li. de cau-

sis. Aliqd ē eternū ē in eternitate z est ipsa eternitas sic dē. Aliq̄ s̄t eternar s̄t in eternitate s̄t nō s̄t ipa

eternitas sic s̄bne separe. Aliq̄ s̄t eterna: nō ī eternitate. nec s̄t ipa eternitas vt mor̄. tps. z m̄nd. Nō

enī dīc. eternitas ē possessio. ibi vtr̄ noē possessois ad designū imobilitatē z indeficiētā eternitas

q̄ ipa firmis possidet et q̄cte habet. Et dīc vite. ad inueniendū q̄ nō viuētā nō mēsurant̄ eterni-

tate. et dīc inēmiabil. ad dīam illī vite q̄ h̄z t̄minū a pte an̄ et a pte p̄. sic vita hois. v̄l a pte an̄

tm̄ sic vita angeloz. et dīc tō sil'. ad dīam vite angelice. q̄mis enī eē angeli fm̄ s̄bnam sit totū sil'.

nō tm̄ fm̄ opatione. cū h̄cat opationes successivas et intellectiones. z dīc p̄fecta ad designādū q̄

Eternitati nihil deest. p̄fectū enī est cui nihil deest. p̄ celit mū.

Hic declarat diffōnem. 2° redar

dar guit q̄sdam q̄ v̄obulo eternitatis abutebant ibi. Un̄ non recte. P̄rio

ḡ declarat diffōnem eternitatis in cō

paratione ad tps. d. Un̄ dictuz ē q̄

eternitas est possessio tō simul inēmia-

bilis vite. qd̄ liquet clariss ex colla-

tione. i. ex opatione tpaliū. Nā q̄

qd̄ vinit in tpe. illud p̄nis exēs p̄ce-

dit p̄ successiū mutabilitatē a pteri-

tis in futura. et nihil est in tpe p̄stis-

tū q̄ parit possit amplecti. i. p̄p-

hendē totū spaciū vite sue. s̄ crastī-

nū nondū apprehendit. hesternū v̄o

tps iā p̄didit. z in hodierna vita nō

amplius viuitis. i. nihil plus est p̄nis

de hodierna vita. nisi q̄ ī isto mobi-

li z ēnsitorio momēto p̄tinet de vita

Et dī momentū illud indiuisibile in-

stans q̄ futuri copulat euz p̄terito.

Quicqd igit̄ patif tps p̄ditionē. i.

successione. l̄z nunq̄ incepit esse nec

desinat esse sic Aristoteles censuit

De mūdo. et l̄z vita. i. duratio eius tendat. i. extendat cū infinitate tps.

credat esse eternū. q̄ nō p̄prehendit neq̄ p̄plecti sil' totū spaciū vite sue. i. duratiois l̄z infinite

i. infinito tpe duret. s̄ futura nondū h̄z transacta. i. p̄transita z p̄terita nō h̄z. Quicqd ḡ p̄phen-

dit et possidet parit totā plenitudinē inēminabilis vite. cui nihil absit futuri. nec aliqd luxerit

p̄teriti illud iure p̄hibet esse eternū. q̄ illud eternū sui compos eo q̄ nihil sibi desit. necesse ē sp̄

sibi assitē p̄nis. et est necesse p̄titem h̄re infinitē. i. infinita duratione tps mobilis. i. successui.

Nō q̄ q̄ p̄ cognitionē tps deueniū in cognitionē eternitatis eo q̄ off̄ sita inē se posita ma-

lis elucescit. iō p̄ naturāz successionē tps declarat nob̄ naturā eternitatis. Sic enī rō tps p̄sistit

Libri quinti de consolatione philosophie

in successione et apphensione prioris et posterioris in motu cuius vna perit, et alia est futura. sic etiam in apphensione vni formans illius quod oportet est ex motu apprehendens sicut peritum futurum tantum primum. Non ergo ipsius eterni nihil transit in peritum, sed sibi primum assistit quod non numeri deficit sic nec unquam incepit cum habeat vitam inseparabilem; necesse est ergo assit quilibet differentia temporis, etiam si ponatur tempus infinitum, et quod eodem modo assistit differentia temporum que modum in se subsistit, motus autem quod in se subsistit est primarius, etiam si assistit differentia temporum quod motu prius est. id est quod necesse est eternum prius habere infinitatem temporis mobilis.

Hic phisim probat qsdaz q ab/
utebant vobulo etnitatis. 2° docet
spriū modū loquēdi ibi. Ita si dīg.
Prio facit qd̄ dictū est. 2° māfestat
quō tpalia dñciunt a simplicitate di-
vine nature quaz nitunt imitari ibi
Vñc eni. Prio dīc. Dictū ē q etni-
tas nō solu infmabilitatē dīc s̄ eti-
am simplicitatē dīc. Vñ n̄ recte qdā
putat q cū audiuit vñsuz esse platonis
mūdn̄ non habuisse initiuq; tñis nec
habituru defecū. I. finē hoc mō pu-
tat mūdn̄ p̄ditū fieri coeternū p̄di-
tori. Cā ēt qre n̄ recte putat ē qz ali-
ud est duci y infminabilē vitā cū qu-
plexā totā pñtiā vite infmabilis
incepit; videt esse coetnua deo. Ad h-
ate natūr. Vñ dīc Nlegz eni deus d3-
plicis nature. Nlo sic p̄z ex li° Lim
Aristoteles sibi imponit in li, celiz n-
boecius q plato nō posuit mrdū ince-
ligif q habuit initiu institutiōis. nō a-
no s̄tatisser in puluere/pes esset causa

Vic manifestat quō epalii deficit
unt a simplicitate diuīc nature quaz
nitunt īmitari. d. Ille infinit⁹ mor⁹
rex epalii īmitat quā p̄ hūc p̄nta
riū statū vīce īmobili⁹. i. ēfinitatis. t̄
cū eū non p̄ effingē. l. expmē t̄ eōre
deficit ab ei⁹ īmobilitate: successiue
ad q̄rēdo/qd simul h̄c nō potuit. t̄
ex simplicitate p̄ntie decreſcit i īſi
nitā q̄ntitatē p̄terit futuri t̄ cū ne
queat possidē parit tora plēitudinez
vīce lues hoc ip̄o q̄ alīq̄ mō nūquā
esse desinuit/videt alīq̄ten⁹ emulari
illud qd implē nō p̄t. alligā se. s. sta
tus epalii ad q̄lencūq̄ p̄ntiam hui⁹
mome ti. i. instantis exigui. i. indiui/
ſibilis t̄ volucris. i. ēnſitorij. q. s. p̄ſen
tia instantis epis b̄ q̄ndā imaginem
manētis p̄ntie. i. ēfinitatis. et preſtar
q̄buscūq̄ p̄tingit ut illa cē videant
nā illa dicim⁹ ec̄ q̄ sunt in p̄nti moſ
mēto. qz vero nō potuit manē. s. pre
ſentia instantis q̄p̄t naturā rei mobili
tū est vt p̄tinuaret vīta cūdo de vīc

Unde nō recte qđam qui cū audiūt visum Platoni mundū hūc nec habuisse initū epis. nec habitur eē defectū: hoc mō pditionis conditū mūdū fieri coeternū putat. **A**liud est enī p interminabilē duci vīta quod mūdo Plato tribuit. aliud interminabilis vīce totaz parē complexam esse presentiā quod diuine mentis pprium esse manifestū est. **N**eç deus conditis rebus antiquior videri debet temporis quantitate. sed sim-
plicis potius proprietate nature
dā successione qđ p lato setbiuit mūdo. ⁊ aliud est simul esse
qđ e pprīm diuine mentis. **E**t qz aliōs dicēt. Si mūdū dūmē

Huc enī vite immobilis presentariū statū. infinitus
ille trālum rex motus imitāt. **C**uncē eū effingē atq;
equare nō possit: ex immobilitate deficit immotuz. et
ex simplicitate presentie: decrescit ī infinītā futuri ac-
pteriti q̄ntitatē. **E**t cū totā paritē vite sue plētitudinē
nequeat possidē: hoc ipo q̄ aliquid mō nunq̄ esse desinit:
illud qd̄ implēatz exprimē nō p̄t / ali quatenus videſ
emulari. alligans se ad qualēcunq̄ p̄nitiam/ hui⁹ exi-
gui volucrisq̄ momēti. **Q**ue qm̄ manentis illius p̄/
sentie quādam gestat imaginē qbuscunq̄ p̄tigerit: id
prestat ut esse videant. **Q**uoniā nō manere nō potu-
it: infinitū epis iter arripuit. eoq; ymō factū est ut con-
tinuaret eūdo vitam/ cuius plenitudinem complecti
non valuit permanendo:
s. iō arripuit infinitū iter epis q̄ successionē et eodem mō fa-
re esse ī aliud cui⁹ plenitudinē nō potuit p̄plecti permanendo

Prosa sexta

Nō q̄ infinitus motus rex taliū h̄ntū p̄t imitā statū eternitatis q̄r nō p̄t eū totalit̄ exp̄mē. q̄ status taliū est successivus. status eternitatis nō, et status taliū respicit p̄teritū t̄ futurū. status e/ eternitatis t̄m p̄ns, t̄n in hoc imitā statū eternitatis q̄ sic eternitas nūq̄ deficit; sic infinitus motus rex taliū nūq̄ esse definit; et sic in tpe est dare instans qd̄ h̄z quandā imaginē cū eternitate. ita q̄ sic in eternitate aliqd̄ dī esse; sic illa dicim⁹ esse q̄ st̄ in p̄nti instāti. iō status rex taliū l̄z nō pot̄ sit imitari statū eternitatis p̄ntialit̄ permanēdo t̄n ipm̄ imitā suā durationē successiue p̄tinuado.

Itaq̄ si digna rebus noia velimus imponē **Plato** nē sequentes: deum quidem eternum: mundū vero dicamus esse perpetuum.

Po dicamus ppterū, et hoc p̄sonat dicto auditoris **Grecismi**. Perpetuū cui principiū sed sine carebit.

Quoniam igit̄ om̄e iudicū fm̄ sui naturā que sibi subiecta sunt pprehendit. Est aut̄ deo sp̄ eternus ac p̄fentarius status. Scientia q̄z eius oēm t̄pis supgressa motionē in sue manet simplicitate presentie. infinitas p̄teriti ac futuri spacia complectens: oia quasi iāgerant in sua simplici cognitione p̄siderat. Itaq̄ si p̄scientiā pensare velis qua cūcta dinoſcit: nō esse p̄scientiam quasi futuri. sed scientiā nūq̄ deficiens in stanse rectius estimabis. vnde nō preuidentia l̄z p̄udentia potius dicit q̄ porro ab rebus infimis p̄stirata q̄i ab excelsō rex cacumine cūcta prospiciat

am hui⁹ nois prouidētia. **D**ūn cognitio dina nō dī preuidentia q̄r illa importat ordinez ad futurū. b̄ dī prouidentia q̄i po:ro. i. p̄cul a rebus infimis p̄stituta ab excelsō cacumine rex cūcta p̄spiciat. **N**ō q̄r cognitio sequit̄ modū rei coḡscētis. iō cognitio t̄ scia dei sequit̄ statū t̄ dispōnem dei. status at̄ dei est eternus t̄ p̄sentarius. cū esse diuinū mēsurek eternitati. ḡ scia dei erit eternaz p̄sentaria ita q̄ oia que st̄ p̄terita t̄ futura: coḡscit q̄i sunt p̄ntia. **N**ō aliqd̄ dicēt Non ens nō p̄t alicui esse p̄ns. b̄ p̄teritū t̄ futurū ē nō ens. ḡ nō p̄t esse p̄ns cognitioni diuine. **D**om q̄ duplex est nō ens. qddā qd̄ nūllo mō est ens. et tale nō est realit̄ p̄ns alicui. cū nihil sit. Aliud est nō ens nō simplr̄ b̄ q̄ actu nō est ens. et l̄z hm̄oi nō possit realif. coexistē eternitati. q̄r eternitas cuz sit infinita excedit t̄ps p̄ns: extendēdo se ad p̄tm̄ t̄ futurū. Et sic p̄tm̄ t̄ futurū st̄ eternitati coexistētia p̄ntialit̄. q̄r iētētate nō est successio. **U**n̄ nō sequit̄. si aliqd̄ coexistit eternitati q̄ p̄tāto simplr̄ existat. q̄r eternitas etiā excedit se ad nō exis sic ad p̄tm̄ t̄ futurū. **N**ō q̄r oia st̄ p̄ntia t̄ sibi nihil est futurū. iō scia sua nō est dicēda p̄scia que sonat aliqd̄ futurū. nec deb̄z dici p̄uidētia. p̄t eandē cām. b̄ debet dici prouidentia q̄i p̄cul p̄stituta a rebus inferioribus oia prospiciens.

Quid igit̄ postulas vt necessaria fiant que diuino lumine lustren̄. cū ne hoies qdē necessaria faciant esse que videat? Num enī ea que p̄ntia cernis aliquā eis necessitatē tuus addit̄ intuit⁹? **B. Minime. P.** Atq̄ si est diuini hūaniq̄ p̄ntis digna collatio. vti vos vistro hoc temporario presenti quedam videtis; ita ille omnia suo cernit eterno.

In ista pte phia docet quō p̄rie loquenduz sit de deo t̄ de mundo. **d.** Si nos sequētes platonē velimus imponē noia digna. i. p̄uenientia rebus dicamus deū esse eternū. mūndū Eternū vere sine p̄ncipio sine fine.

Hic phia ex dictis oīt modū sciētis diuise. **P**riō ḡ oīt q̄lis sit scia diuia. t̄ q̄lit sit noianda. **d.** Qm̄ oē iudicū p̄phendit ea que st̄ subiecta i. sua obiecta b̄z sui naturā. i. fm̄ naturā ūtūtis cognoscētis. **N**atura at̄ dei talis est q̄ sp̄ ipi deo ē stat̄ eternus et p̄ntarius. **E**x q̄ sequit̄ q̄ scia dei supgressa oēm motionē t̄pis ma net in simplicitate p̄ntie. t̄ p̄lectēs infinita spacia p̄teriti et futuri t̄pis oia p̄siderat q̄i iā. i. p̄ntialit̄ gerant̄ in sua simplici cognitione. **T**uc oīt quō scia dei est noianda. **d.** Itaq̄ si velis pensare p̄scientiam que cūcta coḡscit: nō dices diuinā sciaz esse p̄scientiā q̄i futuri b̄ rectius estimab̄ diuinā sciam esse instātie. i. p̄ntie nūq̄ deficiētis. qd̄ p̄firmat p̄ etymologiā

Nic soluit obiectioes supiū fasas b̄ p̄uidētiaz. **P**riō ḡ oīt q̄lit hm̄oi obiectioes soluant. t̄ resumit p̄ma obiectioē ipaz fortificādo ut formalius soluat. scđa ibi. **N**ic si di cas. Circa p̄mū nōndū q̄ tres crātērōnes q̄r p̄ma et scđa fundant̄ sup hoc q̄ nihil p̄t esse p̄scitē a deo nisi id sit ncāriū. **L**ertia fundat̄ sup hoc q̄ euentus incertus nō p̄t certitudi-

Libri quinti de consolatione philosophie

nalit cognosci. Facit ergo duo. Primo ostendit q̄ presciētia nō imponit necessitatē rei p̄scite p̄ qd̄ soluit p̄ma et sc̄da rō. 2° oīt q̄ sc̄ia dei non mutat naturam rei s̄ simul st̄at certitudo a pte scie et incertitudo a pte euentus. p̄ qd̄ soluit t̄ia rō. sc̄da ibi. Quare hec diuina. Primo dicitur Exq̄ deus cogscit oīa tanq̄ p̄ntia. qd̄ igit̄ postulas ut illa fiant nc̄aria q̄ lustrant. i. p̄prehendunt diuino lumen. i. diuina cognitione. cu nec hoīes faciat ea nc̄aria q̄ p̄ntialit videt. Verbi grā. q̄ hō videt in p̄nti nō facit esse nc̄ariū. nunq̄ enī intuitus tuus dabit aliquā nc̄itatem eis q̄ tu cernis p̄ntia. Dicitur boecius. Minime. Et p̄hia Si ē digna collatio diuini et humani intuitus respectu p̄ntis sic vos videtis quedā hoc p̄nti temporario. i. in p̄nti tpe. ita deus suo ētno intuitu oīa cernit tanq̄ p̄ntia. Nō q̄ intuitus n̄t̄ rei p̄ntis nullā imponit nc̄itatem rei p̄nti. qz visio sc̄otis currētis nō imponit nc̄itatem socrati currēt. qz p̄t socrates currē vel nō currē. Sic etiā intuitus dñus q̄ oīa p̄ntialit cogscit nullā imponit rebus nc̄itatem. s̄ videt ea p̄ntialiter sic futura s̄t nc̄ario futura et p̄tingentia videt p̄tingent futura.

Hic oīt q̄ circa p̄tingentia simul st̄ant certa cognitione dei et incertus euentus rei. d. Quare hec diuina p̄notio qua deus nouit futura; illa nō mutat p̄prietatē rex q̄ ad nc̄itatem et p̄tingentiam. qz nō imponit nc̄itatem rei que p̄tingens est. s̄ talia apud se spectat p̄ntia q̄lia oīm p̄uenient futura. Nec p̄fundit rex iudicia ut cōtingens faciat nō ēē p̄tingens. s̄ vno intuitu mēris cogscit tam nc̄arie q̄ nō nc̄arie futura. qd̄ declarat i exple. d. Sicuti vos hoīes q̄n parit. i. in eodē instāti videtis hoīem ambulare in frāt solē oriri i celo. licet vtrūq̄ sit sit p̄spectū tñ discernitis. s̄ ēē volūtarium. s̄. hoīem ambulare i frā. et illud esse nc̄ariū. s̄. solem oriri. Ita sūlter diuinus intuitus cūcta de spiciens. Ideo rū aspiciens mīme p̄turbat rex q̄litatē. s̄. p̄tingentia et nc̄itatem. Rex dico apud se p̄ntiū rōne ētnitatis. s̄ futurū ad p̄ditionē tpis. Quo fit ut cognitio futuroz dei tanq̄ p̄ntiū non sit opio s̄ cognitio p̄tate nūxa. i. affirmata cū cogscit aliqd̄ ee creaturū. i. futuṛ q̄ idem nō nesciat. i. carē p̄t nc̄itatem existendi.

Nō de h̄ qd̄ dī deū oīa p̄ntialit cogscere. s̄. p̄terita et futura. ponū q̄dam exemplū de baculo fixo in aqua q̄ successiue toti fluui p̄ns est. qz p̄tibus ei. s̄c ētnitas s̄l̄ est cū toto tpe i cū oībus que fūt in tpe. ita q̄ totū tps et qcqd̄ est successiū in tpe ē p̄ns ētnitati. vt si ponat ētnitas s̄c centz. et totū tps s̄c circūferētia. tūc l̄z circūferētia p̄tinue moueat et p̄s toti succedat. tñ in p̄patione ad centz vniiformit se h̄. Aliud exemplū ponit de aliq̄ q̄ vadit p̄ viā et nō videt hoīes p̄ se venientes. sed ille qui de alta turri respicēt videret totā viam et hoīes p̄ eā transeuntes et p̄cedentes q̄ sequentes. Sic deus de specula sue eternitatis respiciens. oīa presentialit videt tā presentia q̄ futura.

Hic p̄hia redit ad p̄mā rōne su perius posītā. ipam fortificando ut formaline soluat. et fortificat eaz. 2° soluit. 3° solutionē declarat. sc̄da ibi. Rūdebo. t̄ia ibi. Due enī. Primo dicitur Si dicas h̄ obijciendo illud nō posse nō euēnire qd̄ deus videt euētu. qz tūc de fallere. qd̄ ar̄ nō p̄t nō euēnire id ex nc̄itatem cōtingē. et sic astringas me ad nomē nc̄itatis. vt p̄cedā p̄tingenta. aliq̄ mō ēē nēcess-

Quare hec diuina p̄notio naturā rex p̄prietatē q̄ nō mutat. Taliaq̄ aptid se p̄ntia spectat. q̄lia in tpe oīm futura p̄uenient. Nec rex iudicia p̄fundit. vnoq̄ sue mentis intuitu tā necessary q̄ nō necessary vētura dinoscit. Sicuti vos cū parit ambulare i terra hoīez. et oriri in celo solē videtis. quanq̄ simul vtrūq̄ cōspectū. tñ discernitis. et hoc volūtarium illud esse necessary iudicatis. Ita igit̄ cūcta despiciens diuinus intuitus. qualitatem rex mīme p̄turbat. apud se quides p̄ntiū. ad p̄ditionē nō tpis futuraz. Quo fit ut hoc nō sit opinio. s̄ veritate potius nīxa cognitione. cū extatursi quid esse cognoscit. quod idem existendi necessary carere non nesciat.

Hic si dicas. Qd̄ euēturū de videt id nō euēnire nō posse. qd̄ ar̄ nō p̄t nō euēnire id ex nc̄itatem cōtingē. meq̄ ad hoc nomē nc̄itatis astringas. Fatebor rē q̄ dē solidissime p̄tatis. s̄ cui vix aliq̄ nisi diuini speculator accesserit. Respondebo nāq̄. Idem futurū cū ad diuinā notionē referit. necessary. cū nō i sua natura p̄pendit. libez proslus atq̄ absolutū videri.

Prosa quarta

sarum. Ego fatebor rem solidissime vitatis cui vix alio accesserit eā pcedēdo nisi speculator di
uini, i. divine nature. Tūc solut obiectōne dicēs. Si coartaueris me ut pcedā aliquā ncitatem
futuroꝝ. R̄ndebo Idem qd futuꝝ est q ad nos; cū referat ad diuinā notionēz cui ipm est pns/di
co ncāriū esse. Incitate pditionata. rōne pntie, cū aut idem futuꝝ ppndit i sui natura rōne cu
ius hz futuritionē. et inde fminationē in sui cā necesse est videri libez. Nō q sic illud qd in se
est prīngēs qn est nob pns rōne pntie sortit qndaz ncitatē q necesse ē ipm esse dñ pns sit. qz
oia s̄ deo pntia. rōne istius pntie in ordine ad ipam diuinā cognitionē sortiunt qndā ncitatē
licet in sui natura proslus videant libera Dic phia declarat solonem p qn

Due sūt etenī nēcitates. **S**ūmplex vna. veluti q̄ ne-
esse ē oēs hoīes eē mortales. **A**ltera p̄ditōnis vt si
aliquē abulare scias. eū ambulare nēcē ē. **N**ō enī q̄scbz
nouit. id eē alit ac notū ē/ nequit. **H**z hec p̄ditio mū
me secū illā simplicē trahit. **N**āc enī nēcitatē nō p̄pria
facit natura hz p̄ditiōis adiectio. **N**ulla enī nēcitas co-
git incedē volūtate gradientē. q̄uis eū tuz cū gradit
incedē nēcariū sit. **E**odē igit̄ modo si quid p̄uidētia
p̄ns videt id esse necesse est. tametsi nullā nature ha-
beat necessitatez. **A**tq̄ deus ea futura que ex arbitrijs
libtate p̄ueniūt: p̄ntia contueſ. **H**ec igit̄ ad intuituſ
relata diuinū/necessaria fuit q̄ p̄ditionē diuine notio-
nis per se nō considerata: ab absoluta nature sue li-
bertate non desinunt

et qua ponit sibi p̄ns. q̄uis nullaz habeat ncitatem nature. s̄ deus oia futura p̄tuec tanq̄ p̄ntia q̄ ex librate arbitrii pueniunt. Igit̄ hec relata ad intuitū diuinū fuit ncāris p cognitiones diuine notionis. p se rō. i. i sui natura nō habito respectu ad diuinā cognitionē ipa nō deficiunt ab absoluuta. i. a pfecta librate sue nature. Nō s̄m intentionē boecū ista rō q̄cqd est p̄nsum a deo/necessario euenit. soluit. dicendo q̄ vez est q̄ ncārio euenit ncitate pditionata. s̄ nō ncitate absoluta. Alij alie soluit q̄ illa p̄pō est vera in sensu p̄posito. s̄ falsa in sensu diuino. vñ cū d̄ Quicqd p̄nsum est. ncārio euenit. vez est i sensu p̄posito. qz impossibile ē p̄nsum a deo nō euenire. tñ i sensu diuiso falsa est qz euentus rei saltē contingens in se non est necessarius.

Fient igit̄ pculdubio cūcta q̄ futura deus esse pno/
scit. Sed eoz quedā de libero pficiscunē arbitrio, q̄
quis eueniāt: existendo tū naturā miā nō amittēt.

que priusque fierent etia non evenire posse sene-

ita futura s^t q^d deus p^onoscit esse alioqⁿ fallere^t dina puidētia. s^t quedā eoz pficiscunt. i. pcedūt
de libero arbitrio, ita q^d qntū est de esse ipōz pnt nō euenire. Un subdit q^d quis eueniāt, tñ non
amittit p^opriam naturā libertatis q^d prius q^d fieret potuissent nō euenire. Nō q^d tō intētio boe
cij fundat sup^b q^d aliqd libere futur^z ex sui natura in p^opatione ad p^osciam; diuinā ncārio euenit
et tal^e est nciras p^oditionata, q^d in qntū pūsū ē; sic ncārio euenit, s^t nō absolute circūscpta p^oulsionē

Quid igit̄ refert nō ec̄ necessaria cū ppter diuine sci-
entie pditionē modis oīb⁹ necessitatis instar eueniet.
boc sc̄ q̄ ea que pauloāte pposui sol oriens ⁊ gradī-
ens homo que dū fūt non fieri non pñt: eoꝝ tñ vñ

Dic phia declarat solonem p qn
dā distinctionē ncitatis, et ea3 appli-
cat ad xpositū.2° ex pmissis
sit stare q aliq s̄t km se xtingetia et
incerta q tñ eueniū certitudinalit i
qntū a dō pmissa. sed a ibi. fient igit
xculdubio cūcta. Prio dic Due se
ncitatis. Una simplex q est ncitas
nature sic oēs hoies ncario eē mor-
tales. Alia ē ncitas pditionis ut si
scias hominē ambulare; illū ambu-
lare necesse est. qr qd qsgz nouit; il-
lud nō p̄t alit esse qz nouit est. s̄ hec
pdition. i. ncitas pditionata mīme tra-
hit secū simplice ncitatē. qr ncitatē
pditionis nō facit ppria natura sed
adiecio pditionis. Illa enī ncitas
cogit ambulare voluntarie ambulan-
te qz quis ncariū sit eu3 ambulare tūc
cū ambulat. Hac distinctionē appli-
cat ad xpositū. d. Hodē mō si qd p
uidetia diuīa pns videt. illud eē ne
cessē est. s̄ ea pditione q pmissum est

Dic phia pcludit ex pdicatis q tis
sta sit stant q aliq fm se st xtingen-
tiaz incerta q tn certitudinalis eues-
niunt in qntuz pnsa a deo. 2º obijcit
hoc ibi. **Q**uid igit refert no ec ne-
cessaria Drio dic Proculdubio cùs

Tunc ad psciam; diuinis ncario euenerit
uit. s nō absolute circūscpta puisione

Hic obijcit ḥ solonē t̄ soluit obie
tione. ² ḥ illā solonem iteꝝ obijcit
ibi. **S**i i mea. **O**biectio i h̄ p̄sistit.
Exq̄ futurꝝ ptinges prescītu certitu
dinalit euēnitz ncārio. nō videt eē

Libri quinti de consolatione philosophie

Quid igit̄ refert contingētia et libere futura nō ē ncāria cū ipsa eveniat instar. i. ad similitudinez ncāritatis. Tūc soluit. d. q̄ inf̄ eveniū ncārium et cōtingētē h̄ refert qđ manifestū apparet p̄ exempla q̄ paulo an̄ posui. l. q̄ sol oriens et h̄ ḡdīs q̄ dū sūt: nō fi eri p̄nt. et ita vtr̄q̄ ē ncārium sub cōditione p̄ntie. p̄ntia enī n̄c̄ est esse dū s̄t p̄ntia. tñ vñū eoz. l. sol oriens p̄t q̄ fieret necesse erat existē. Al terz dō. l. h̄ ḡdīs mīmē h̄ ncāritatem fieri anteoz̄ fiat. Ita etiā illa que deus h̄ p̄ntia p̄cul dubio existit p̄t ncāritatem p̄ditionis qua s̄t p̄uisa evenire tanq̄ p̄ntia. H̄ eoz q̄ sic s̄t p̄uisa h̄ de rex ncāitate descēdit sic sole oriri. aliud de p̄tate facientiū. l. hoīem ambulare. Exq̄ excludit. iō nō iniuria diximus h̄ prius q̄ illa q̄ contingēt eveniūt: si referant ad diuinā noticiā s̄t ncāria. l. ex p̄ditione dīne scie. Si nō q̄ se p̄siderent ipa s̄t absoluta a nezib⁹. l. a vñculis ncāritatis. qđ manifestat p̄ sile. sicuti si id qđ patet sensib⁹ reseras ad rōnem tūc ē vle. Si at reseras ad sensū tūc est singulare. Nō q̄ si idem relatiū ad diuersa p̄t esse vle et singulare. vi deū s̄lter q̄ idē p̄patū ad diuersa possit ēē p̄tingēt et ncārium. nā p̄ticlare h̄ rōnē contingēt. et vle rōnem necessarij. H̄ videm⁹ q̄ h̄uana natura p̄pata ad intellectū agente abstrahētē a p̄ditionib⁹ individuatib⁹ et p̄pata ad intellectū possiblē h̄ rōnē vle. s̄ p̄pata natura h̄uana ad sensū q̄ p̄ticularit̄ p̄phendit: h̄ rōnem singularis. Nā vle est dū intelligēt. p̄ticulare vō duz sentit. s̄lit erit de futuro contingēt qđ ipm p̄patū ad diuinā p̄sciam/est ncārium p̄ditionalit. in se aut p̄sideratū habet se contingenter.

Vic obijcit p̄solutionē iā dīatār soluit illā obiectōne. sc̄do mouet dubitationez ibi. Quid igit̄. P̄rio dīc Tu obijctes p̄solutionē sic. Si in mea p̄tate ē mutare p̄positū meu. l. currēdo vle nō currēdo ego euacubo. i. frustrabo p̄uidētiā dīnā cū ego mutauerō illa q̄ p̄nouit ēē futura. I/ p̄se soluit. d. Ego respōdebo te posse flectē. i. mutare p̄positū tuū sed veritas prouidētie illa intueſt illud te posse. l. mutare p̄positū. et an facias q̄ p̄positū mutas. et intueſt q̄ p̄ueras tuūz p̄positū iō scias te nō posse vitare dīnā. p̄scietiā. sic q̄nūs libera volūtate te p̄ueras i variās actiōes tu nō potes effugē intueſt p̄ntis ocli. Nō q̄ h̄ possit mutare p̄positū suū p̄ h̄ tñ n̄ effugit p̄uidētiā dīnā. quia deus illā mutationē prenoscit. posito enī q̄ deus p̄uidet te cras ituz ad forz q̄nūs posses nō ire et p̄ponas non ire non tñ non ibis. q̄ deus p̄uidet simul et p̄positū et p̄tatem nō enī et mutationē p̄positū et actionē eundi. et iō nō potes aliq̄ modo effugē eins p̄uidentiam.

Hic mouet dubitationez. d. Tu forte inq̄es. qđ igit̄ contingat ex ista solutiōe. mutabib⁹ ne sc̄ietiā dīnā ex mea dispositōe. i. ex mea variatiōe. l. cū ego nūc volo hoc: nūc aliud. videt ne p̄scientiā diuinā ex h̄ alterare. i. mutatē vices suas coḡscēdi. Ip̄se r̄ndet. Dīme contingit h̄ q̄ diuinā sc̄ia mutet. q̄a diuinā intueſt p̄currit oē futurū. et retorquet illud ad p̄sciam p̄rie cognitōis. coḡscēdo ola s̄l tanq̄ p̄ntia. nec alternat. i. mutat vices suas p̄ coḡscēdi nūc h̄

p̄ius quoq̄ q̄ fieret necesse erat existē. alterū nō mi nime. Ita etiā que p̄sentiā deus habz p̄cul dubio ex istimet. H̄ eoz hoc quidē de rex necessitate descēdit illud nō de potestate faciētiū. Haud igit̄ iniuria diximus. hec si ad diuinā noticiāz referant necessaria. si p̄ se cōsiderent necessitatēs esse nexib⁹ absoluta. Sicuti omne quod sensib⁹ patet. si ad rationē referas vñversale est. si ad se ipsum respicias singularē.

Sed si in mea inq̄es potestate sitū ē mutare p̄positū: euacubo p̄uidētiā. cū que illa p̄noscit. forte mutauerō. Respōdebo. P̄positū te q̄dez tuū posse defleſtē h̄ q̄m et id te posse et an facias. quo ve p̄ueras p̄sens p̄uidentie v̄itas intueſt. diuinā te p̄scientiā non posse vitare. sicuti p̄ntis oculi effugē nō possis intueſt: q̄uis te in variās actiones libera volūtate p̄uerteris.

Quid igit̄ inq̄ies? Ex mea ne dispōne sc̄ietiā diuinā mutabit̄. vt cū ego nūc hoc: nūc aliud velim. illa q̄z noscēdi vices alternare videat? Dīme. Om̄e nāq̄ futurū diuinus p̄currit intueſt. et ad presentiāz p̄rie cognitionēs retorquet ac reuocat. Nec alternat vt estimas. nūc h̄ nūc illud p̄noscendi vice: h̄ vno idū mutationes tuas: manens p̄uenit atq̄ complectit. Quā p̄prehendendi oia v̄isendi q̄ presentiā: nō ex futura/

Prosa quarta

rū prouentu rex / h ex p̄pria de⁹ simplicitate sortitus est. Ex quo illud q̄z resoluit qđ paulo an posuisti in dignū esse: si scientie dei causaz: futura n̄a prestare dicant. Nec enī scientie vis p̄sentaria notione cuncta complectens. rebus modū oībus ipsa constituit. nihil vero posterioribus debet.

cūdā p̄pletens p̄ntialit: ip̄a imponit modū oībus reb⁹. qz scia dei est cā rex. ip̄a hō nihil debet ipsis rebus qz nihil ab eis accipit sic nos accipim⁹ sciam a rebus ea q̄ successiue eueniūt in tpe: tūc scia dei esset variabilis p̄p h q cognitionē vntus succedēt cog nitio alterius. h̄ q̄ oīa sil̄ cogscit tanq̄ p̄ntia. iō in sua scia nō cadit variatio ut prius nesciat ee alium⁹ et postea sciat. vel q̄ prius sciat hoc nō esse et postea esse īmo sil̄ oīa cogscit. et ideo simul scit aliqd nō esse in vna differētia tpis mensuratis rē et esse in alia differentia tpis.

Que cū sint manet intemerata mortalibus arbitrii libertas. Nec inique leges. solutis oī necessitat volun tatis p̄mia penascq; p̄ponūt. Manet etiā spectator desup cūdor⁹ precius deus. visionisq; eius p̄n̄ sp eternitas. cū nr̄oz actuū futura qualitate p̄currat. bo nis premia: malis supplicia dispensans. Nec frustra s̄t in deo posite spes p̄cesq; que cum recte sint. ineffi caces esse non possunt

ces et spes i deo q̄ uō p̄nt esse inefficaces cū sint recte. Nō exq̄ p̄p liber⁹ arbitrii p̄nt res sic et alit eueniē: non iniuste bonis p̄mia et malis supplicia p̄ponūt. nec spes et p̄ces frustran⁹. frustra ren̄t at oīa hec si oīa vinculo necessitatis vterent sicut p̄z ex dicit

Auersamini igit̄ vicia. colite ḡtutes. ad rectas spes animū subleuante. humiles p̄ces in excelsa porrigite Magna vobis est si dissimulare nō vultis necessitas indicta p̄bitatis: cuz ante oculos agitis indicis cun da cernentis!

beitudinē tendunt. porrigite i excelsum. s. ad deū hūiles p̄ces. Et hoc merito faciat qz si nō vultis dissimulare auertēdo aim vīm ab his. tūc magna est vob indicta nēitas p̄bitatis. i. ḡtutis qz illō qđ agitis nō p̄ latere illuz q̄ est iudex actuū vīoz. vñ subdit cū agatis an oclos. i. cum actiones vīe sint in p̄spectu iudicis cūdā cernētis. s. dei Nō vicia s̄t spernēda qz reddūt hoīem seruē nā q̄ facit pccm: seruus est pccī. Et Sēn̄ dīc Si scirē deos pccā ignolētūros et hoīes ignoratūros adhuc ppter vilitatē pccī peccare erubescēm. Virtutes at s̄t colende. qz ḡtus est q̄ habētē p̄ficit et opus eius bonuz reddit. Recta spes et recte p̄ces s̄t deo porrigēde. qz his deo p̄tingimur et ip̄m alloq̄ mur. et si nō dissimulam⁹ negligēdo p̄dicta: magnā ḡtutis p̄bitatē nobis indictā et p̄missam inde p̄sequemur. qm̄ oīa q̄ agimus sunt in p̄spectu dei cūdā cernentis. sic enī scribit ad Heb. liij. Qīa nuda et apta s̄t oculis eius qui est bñdicatus in secula seculoz Amen.

Libri quinq̄ de consolatione philosophie Boecij cū cōmento per me
Joh̄em koelhoff de Lubeck Colonie Cīuē diligenter elaborati Anno
salutis Mcccclxxxvii. ip̄o dei bī Joh̄is chrysostomi finiūt feliciter.

nunc illud successiue sic tu estimas. h̄ manēs libera mutatōne vno idū p̄ uenit p̄pletit tuas mutatōes. quā p̄ntiam p̄phendēdi oīa tanq̄ p̄ntia deus nō sortit ex rebus futuris h̄ ex p̄pria simplicitate. Ex q̄ resoluit. i. de clarat illud qđ paulo an posuisti. s. indignū esse si futura n̄a dicant p̄ stare cāz scie dei. h̄tus enī scie dīne

Nō si deus sil̄ nō cogsceret et q̄ successiue eueniūt in tpe: tūc scia dei esset variabilis p̄p h q cognitionē vntus succedēt cog nitio alterius. h̄ q̄ oīa sil̄ cogscit tanq̄ p̄ntia. iō in sua scia nō cadit variatio ut prius nesciat ee alium⁹ et postea sciat. vel q̄ prius sciat hoc nō esse et postea esse īmo sil̄ oīa cogscit. et ideo simul

Hic p̄cludit ex p̄missis p̄passibili tate liberi arbitrii cū p̄scia dīna. d. Que cū ita sint ut p̄dicti ē: manet libertas arbitrii intemerata. i. incorrupta. Nec leges p̄ponunt hoībus pe nas et p̄mia inique. i. iniuste/volunta

tib⁹ nr̄is solutis. i. liberatis ab oī ne cessitate. manet etiā imobilis deus p̄ scius cūdor⁹ p̄n̄ elēitas sue vīsonis p̄currat cuz futura q̄litate. s. ho nitate et malicia nr̄oz actuū dispensans. i. distribuēs bonis p̄mia et malis supplicia. nec frustra s̄t posite p̄

Et hoc merito faciat qz si nō vultis dissimulare auertēdo aim vīm ab his. tūc magna est vob indicta nēitas p̄bitatis. i. ḡtutis qz illō q̄ agitis nō p̄ latere illuz q̄ est iudex actuū vīoz. vñ subdit cū agatis an oclos. i. cum actiones vīe sint in p̄spectu iudicis cūdā cernētis. s. dei Nō vicia s̄t spernēda qz reddūt hoīem seruē nā q̄ facit pccm: seruus est pccī. Et Sēn̄ dīc Si scirē deos pccā ignolētūros et hoīes ignoratūros adhuc ppter vilitatē pccī peccare erubescēm. Virtutes at s̄t colende. qz ḡtus est q̄ habētē p̄ficit et opus eius bonuz reddit. Recta spes et recte p̄ces s̄t deo porrigēde. qz his deo p̄tingimur et ip̄m alloq̄ mur. et si nō dissimulam⁹ negligēdo p̄dicta: magnā ḡtutis p̄bitatē nobis indictā et p̄missam inde p̄sequemur. qm̄ oīa q̄ agimus sunt in p̄spectu dei cūdā cernentis. sic enī scribit ad Heb. liij. Qīa nuda et apta s̄t oculis eius qui est bñdicatus in secula seculoz Amen.

Johns Ge
Pariser
De C
logie

